

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za turemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za ino-
zemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštnih hranilnic, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Poslednji dnevi dr. Gregorja Žerjava

Pokojni dr. Gregor Žerjav je, kakor smo že zadnjič navedli, prebival v Beogradu pri zdravniku dr. Brezovniku, pod čigar nadzorstvom se je zdravil. Za letošnje poletje pa se je le odločil, da se poda na počitnice na Gorenjsko. A preden se je odpeljal iz Beograda, je njegov prijatelj odvetnik dr. Janko Olip dal zanj pol litra krvi. Po tem prenosu krvi (transfuzija) se je dr. Žerjav počutil zelo dobro in že naslednje dni se mu je izvrstno popravil apetit. Zopet samozavesten in pogumen se je iz Beograda odpeljal v Slovenijo na četrtek 20. junija v spremstvu svojega najozžjega prijatelja dr. Alberta Kramerja, ki takole opisuje poslednje dni blagopokojnega:

Odhod iz Ljubljane v Poljče.

V Ljubljani je ostal dr. Žerjav v petek, a mu ni bilo dobro. Želodec ni bil v redu, srce je nagajalo. Proti večeru se je odločil poklicati svojega dolgoletnega zdravniškega prijatelja dr. Hausa. Zvečer mi je javil: «Haus je bil tu, a sem srce že sam ukrotil. Je že v redu. Jutri greva v Poljče.»

V soboto popoldne sem ga peljal z avtomobilom na Gorenjsko. S seboj sva vlekla velik zabož knjig, upravno pravo, ustavnopravne razprave, dela o državnih in samoupravnih finančah. Bil je razočaran, da so planine zavite v meglo.

«To je moj edini užitek. Nič mi ni za jelo, cigaret ne snem, še čaše piva ali vina mi ne dajo, v gledališče ne morem, na sprehod tudi ne — bom pa planine gledal. 3. julija grem z otroci v Kranjsko goro, veselim se že na Prisank. Nikdar se ga ne morem nagledati.»

Zvečer sem se vračal v Ljubljano. Domenila sva se, da pridem zopet v sredo ali četrtek. V sredo nisem utegnil in tudi za četrtek je šlo trdo. Pisal sem mu, da bom mogel priti šele koncem tedna.

Usodni četrtek.

V četrtek zjutraj sem prejel od njega pismo. Zadnje, ki mi ga je pisal. Bilo je sentimentalno, a Gregorjeva navada ni bila, da piše sentimentalna pisma. Uro pozneje se mi javi na telefon prijatelj Jug, češ, kaj je z Gregorjem, z Bleda mu javljajo, da je bil k njemu klican zdravnik. Pričelo me je skrbeti. Klical sem telefonsko Begunje, a šele proti poldnevu sem dobil zvezo. Sporočili so mi, da je dr. Žerjav dobil srčni napad, da je pri njem dr. De Gleria, ki me prosi, naj pridem gori. Obšle so me zle slutnje, a vendar sem si skušal najti ugodno razlago. Naravno je, sem si mislil, da zdravnik ne more ostati ves dan pri Žerjavu, gre pa za to, da je nekdo pri njem. Vendar sem klical še dr. Hausa. Domenila sva se, da ga popoldan pokličem iz Poljč po telefonu, ako bi bilo potrebno, da pride k bolniku tudi on, ki tako dobro pozna njegovo celo stanje.

Ob 2. sem bil v Poljčah. Hitim proti hiši, v kateri je dr. Žerjav imel sobo z malim balkonom. Na balkonu stoji dr. De Gleria in mi kaže, da naj počakam. Sestala sva se zunaj na hodniku.

«Sedaj spi»; prosil je da ga pustimo nekoliko počivati.

Slabost ponoči.

Že ponoči mu ni bilo dobro. Ponudili so mu, da ostane nekdo pri njem, a je odklonil. Zjutraj ob 6. ga je močno napadla slabost srca. A nikogar ni mogel priklicati. Šele ko so ob 8. prinesli kavo, kakor običajno, je mogel povedati, da mu je zelo slabo in hiteli so po led, da si ga položi na srce. Upal je, da bo odleglo, toda končno je vendarle izrazil željo, naj telefonirajo po dr. De Glerio. Ta je prihitel z Bleda. Takoj je spoznal da je stanje vrlo resno, srce je bilo 180, 190 in je na opetovane injekcije le slabo reagiralo. Ves čas se je dr. Žerjav hladno in kritično opazoval in zdravnik se ni mogel načuditi naporu njegove volje, da premaga slabost srca. Proti poldnevu je nastopilo izboljšanje in Gregor bi se bil kar najraje živahno razgovarjal, da mu ni dr. De Gleria branil. Ko je bila okrog 1. ure pri njem ga Š., ji je smehljaje izjavil: «Že sem mislil, da se ne bova več videla.» Proti 2. uri je postal truden in izjavil, da hoče kake pol ure spati. Ugibala sva z doktorjem, kako in kaj. Zdravnik je pričel postajati nekoliko bolj optimističen. Zdelo se je, kakor da je kriza vendarle zopet enkrat prestana.

Poslednji trenutki.

Ob pol 4. uri popoldne se je Gregor prebudil. Stopil sem k njegovi postelji in ga pozdravil. Prestrašil sem se ob pogledu na njegovo izmučeno lice. Oči je imel zaprte. Delal sem se korajžnega, vedoč kako mu to vedno dopade. «Kakšni špasi so to, Gregor, si zopet preveč čital in pisaril.» Običajnega njegovega protiudarca ni bilo. Okrenil je glavo proti meni, polagoma otvoril oči, se zagledal vame in se milo nasmehnil. Dvignil je roko in prijel za mojo desnico in tako sva ostala nekaj časa. Ne vem, kako dolgo. Tih je parkrat izgovoril moje ime, a videlo se je, da ne more govoriti. Roka mu je bila hladna, na čelo so mu stopile kmalu potne srage in nervozno mu je levica grabila po laseh.

Ozrl sem se na zdravnika, ki je znova napolnil injekcijsko brizgalnico... Poklicati moramo rodbino? Dr. De Gleria je nemo prikimal. Doli na cesti sem srečal avtomobil. Dr. Rape, g. Marn dr. Bajič so se pripeljali v Poljče; naročil jih je bil dan poprej dr. Žerjav, da bi se razpravljalo o razširjenju in poglobitvi prosvetnega dela Zveze kulturnih društev v jesenskem in zimskem času. Poslal sem jih na telefon. «Kličite Jutro», rodbina naj pride, Brezigar naj pripelje dr. Hausa». Brzo sem se vrnil. Nova injekcija ni nič pomagala. Gregor je ležal z zaprtimi očmi, nepremično in je težko dihal. Z drhtečim glasom mi je dr. De Gleria obupno zašepetal: «Mislim da gre h kraju!»

In šlo je h kraju. Ob pol petih popoldne je nastopila agonija. Globoko pretrešeni smo stali okrog postelje in nočem popisovati, kako nam je bilo, ko se je zdravnik nagnil nad

srce in dejal: «Končano je!» Nekdo je pogledal na uro. Bilo je ravno 5 popoldne. Zatisnili smo mu oči in se podali na tužne posle, ki so nas čakali.

Proti 7. uri sem se peljal nazaj v Ljubljano in na klancu pod Podbrezjem sem srečal avtomobil, v katerem sta hitela dr. Haus in dr. Brezigar. «Končano je, dragi doktore!» Nikdar ne pozabim prizora. Sredi ceste stoji dr. Haus in drži kvišku roke: «Ni mogoče, ni mogoče!»

Tako opisuje dr. Kramer poslednje dni svojega prijatelja, nepozabnega dr. Gregorja Žerjava.

Žalost pri naših rudarjih na Westfalskem za † dr. Žerjavom

Naš direktor dr. Kramer je prejel od «Zveze jugoslovenskih delavskih in podpornih društev v Nemčiji», v kateri so združeni zlasti naši rudarji na Westfalskem in kateri je pokojni dr. Žerjav posvečal posebno ljubezen, naslednje gniljivo pismo:

Westfalsko, dne 1. julija 1929.

Velespoštovani gospod!

Pretresljiva vest o nenadni smrti našega pokrovitelja in zaščitnika, g. ministra dr. Gregorja Žerjava, nas je silno potrla. Za nas je z njim odšel v hvaležnejše življenje mož, ki je pri vsem svojem preogromnem delu imel še čas in zmisel, skrbeti za uboge slovenske rudarje, invalide in sirote na Westfalskem, ki jim je zlasti v zadnjih letih posvečal vso pažnjo tako v skupščini, kakor na vseh merodajnih mestih.

Vam, ki ste velikemu pokojniku bili v delu, po srcu najbližji, izrekamo naše iskreno sožalje v imenu cele «Zveze» in vseh, ki so z nami spoštovali blagega pokojnika.

Ohranili bomo v hvaležnem spominu to srce, ki je za slovenske rudarje na Westfalskem tako gorko in nesebično utripalo, kakor nobeno pred njim. Hočemo se mu oddolžiti po njegovih naukih!

Z narodnim pozdravom!

Za «Zvezo jugoslovenskih delavskih in podpornih društev v Nemčiji»:

P. Bolha, predsednik; Doberšek, podpredsednik; J. Mažgon, tajnik; Avg. Korošec, svetovalec.

Samo dve pičli leti...

(Spomin na pokojnega dr. Žerjava.)

Bilo je pred dvema letoma, pred volitvami v Narodno skupščino, ko sva se peljala s pokojnim dr. Žerjavom meseca julija v Skofjo Loko na sestanek zaupnikov kranjskega okraja, kjer se je določil kandidat SDS za kranjski srez. Prišli so možje zaupniki iz vsega okraja. Dr. Žerjav, četudi bolan, je bil vendar kaj dobro razpoložen na sestanku. Podrobnost je razložil vse potrebno za

bližajoče se volitve. Z vso le njemu lastno vnemo je spodbujal može k delu in vztrajnosti do končne zmage.

Kakor na sestanku, ki se je vršil na verandi Sokolskega doma, je bil jako dobre volje, naravnost vesel med vožnjo, posebno pri povratku v Ljubljano. Vso pot sva se razgovarjala in ugibala; prav za prav je le on večinoma govoril in mi razlagal to in ono, ne samo o bližajočih se volitvah, razpravljala in razgovarjala sva se tudi o šolstvu, o prosveti, predvsem o naših prosvetnih društvih. Prav o vsem je vedel povedati, kaj in kako deluje in kako bi moralo. In to ne samo o ljubljanskih organizacijah. Še večjo skrb je kazal za ta društva na deželi, kako bo treba postopati in pomagati, da se razvijejo v pravo smer, da bodo dosegla svoj smoter. Med vožnjo je še kratko omenil tudi svojo družino in tedaj težko bolno svojo soprogo gospo Mileno. Iz teh opazk sem spoznal, da nima nič manjših skrbi kljub svoji politični zaposlenosti za svojo družino, kakor za politiko, če ne še večje.

Vozila sva se že proti Ljubljani, ko se obrne k meni z besedami: „Vse imamo najlepše vpeljano. Da bi človek živel vsaj še kakih 20 let, bi doživel marsikaj izpolnjenega, kar še ni.“ „Gospod minister,“ sem mu odvrnil, „ne 20, še več je naša vroča želja! Kako rad bi vam odstopil desetino svojega zdravja in koliko je še drugih, ki so mojih misli in pripravljeni na to, če bi bilo le mogoče. Mi bi se hitro zopet popravili.“ Pogledal me je hvaležno in se nasmehnil.

Ni dočkal 20 let. Le slabo desetino tega, dve leti. Premnogo njegovih prijateljev, pristašev in borcev za njegove ideje bo pa preživelo to dobo, nekateri več, drugi manj. Na teh in vseh nas je, da se oprimemo z vso vnemo in vztrajnostjo njegove zapuščine ter poskrbimo, da se bodo njegove, za dobrobit našega naroda in naše domovine tako važne ideje za vse uresničile. Tako se bomo najbolje in najlepše oddolžili njegovemu spominu. Nič več tarnanja in žalovanja, to ni po želji velikega pokojnika. Delo, vztrajnost, odločnost, značajnost, to so bile one visoke in vzvišene lastnosti pokojnika. Po teh se ravnajmo in izvršili bomo najbolje in najlepše testament dr. Gregorja Žerjave.

L. Perko.

Politični pregled

Pozornost vsega sveta je bila minuli teden osredotočena na prestolni govor, ki je bil prečitán v novem angleškem parlamentu ob njega slovesni otvoritvi. Prečital ga je lord-kancelar, ker je angleški kralj še vedno bolan. V prestolnem govoru so bili obširno navedeni vsi cilji, ki jih hoče nova angleška vlada doseči v času svojega obstoja. Posebno obširno je obravnaval

razmerje med Anglijo in Zedinjenimi državami

ter ugotovil, da obstoji resna namera za čim prejšnje znižanje pomorskega oboroževanja na vsem svetu. V ta namen bosta sklicali angleška in ameriška vlada posebno razorožitveno konferenco, ki bo uredila ta vprašanja. Dalje je obravnaval govor tudi priprave za vpostavitve diplomatskih odnošajev med Anglijo in sovjetsko Rusijo, ki bo izvršena najbrže že v kratkem času. Dalje je poudarjal prestolni govor, da bo eno glavnih prizadevanj delavske vlade pobijanje še vedno se razširjajoče brezposelnosti. Nova vlada bo izdelala tudi celo vrsto zakonskih načrtov za dvig angleškega narodnega gospodarstva. Končno je razpravljaval angleški prestolni govor o razširjenju volilne pravice, ki je stopila v veljavo pri zadnjih volitvah in položila v roke vsega naroda resno odgovornost za varstvo blagostanja države.

V Franciji

se mora vlada predsednika Poincareja še vedno boriti z nezadovoljnimi iz krogov desničarskih nacionalistov, ki nikakor ne marajo pristati na odobritev dogovorov o plačilu dolgov, ki jih je napravila Francija med vojno v Ameriki in Angliji ter zahtevajo, da ti dve državi črtata francoske dolgove. Ker je število teh nezadovoljnih zelo veliko, obstoja nevarnost, da bo morala sedanja vlada odstopiti. V tem primeru bo sestavil novo vlado najbrže tudi Poincare, ki pa bo pritegnil v vlado tudi levčarske socialiste, ki so pripravljeni glasovati za odobritev

podob o plačilu vojnih dolgov in pristati na izpraznitev nemškega Porenja, kjer se nahajajo francoske čete za pritisk na Nemce.

Drzni Madžari

še vedno nadaljujejo s svojo politiko izivanja in še niso izpustili navzlic ostrim in odločnim zahtevam češkoslovaške vlade aretiranega češkoslovaškega železničarja Pecha, ki so ga kar na lepem aretirali in zavlekli v zloglasne madžarske zapore, ter ga brez vsakega pravega vzroka osumili vohunstva. Nestrpnim Madžarom so podobni tudi

Bolgari,

ki še vedno ne morejo razumeti, da so minuli časi, ko so lahko po mili volji razsajali po Balkanu in sejali nemir ter nezadovoljstvo med balkanskimi narodi. Neprerušano nadaljujejo njihovi listi z napadi na našo državo in zagovarjajo zločinske vpade makedonstvujuših na naše ozemlje, odkoder pa se radi čuječnosti naših obmejnih straž redno vračajo s krvavimi glavami. Bolgarska izzivanja so postala tako silna, da so se čutili celo v Londonu in Parizu prisiljeni naročiti svojim poslanikom v Sofiji, da opozore bolgarsko vlado na njeno nepravilno in za svetovni mir nad vse nevarno početje. Skoro gotovo pa bo pri bolgarskih zagrizencih dobro mišljena graja velesil prav malo zalegla in bodo še toliko časa izivali, da jo bodo končno zopet enkrat pošteno izkupili.

Bolgarski krogi, ki se s toliko gorečnostjo zaganjajo v našo miroljubno zemljo, bi storili mnogo bolje, če bi prej pomedli pred svojim pragom in napravili red v lastni hiši. Saj ni menda danes v Evropi države, kjer bi bilo čuti

o tolikih atentatih in zagonetnih političnih umorih,

kakor baš v Bolgariji. Dočim so se do sedaj v glavnem pobijali med seboj naši najhujši sovražniki makedonstvujušči, so pričeli sedaj atentatorji napadati celo ministre in je pripisati le slučajju, da ni bil v nedeljo ubit po atentatorjih sam bolgarski ministrski predsednik Ljapčev, ko se je vračal z neke slavnosti.

DR. LEON BRUNČKO.

Križi in težave

(Dalje.)

Ko je bilo pomivanje opravljeno, je natočila Rezika deževnice v ponvo, smuknila v kočjo k ognjišču ter zbrala nekaj treščic in drv. Kmalu je veselo zaprasketal ogenj, z dolgimi jeziki lizajoč pristavljene posode. Ferdo pa je bil med tem prižgal svečo in jo postavil na polico nad «knežjim špampetom» kakor je krstil preprosto ležišče. Prijetna toplota se je raztezala po kolibi.

Voda v ponvi je vrela in Rezika je baš hotela zakuhati kavo, ko se šele spomni, da ni zamlela. Iskala je mlinček in iskala, vse je prebrskala, toda ni ga bilo. Vsa obupana se je vsedla pred ognjiščem ter zalomila z rokami, da se je Ferdo glasno zakrohotal.

«Kaj pa zdaj?» je viknila z medlim glasom.

«Pa nastopil je gospodar stvarstva in zadivil svet s svojim razumom», je z zanosom odgovoril Ferdo. Izpod «špampetovega» vzglavja je prikovalil dva kamna, enega večjega, drugega manjšega, podložil krog in krog lonec, ponve in klobuk ter začel drobiti, oziroma, kakor se je izrazil, mleti kavina zrnja med kamenjem. Počasno in nerodno je bilo to opravilo, toda končno je bilo tudi to izvršeno. Kc je kava dišala iz skodelice, to se pravi: iz pločevinastih loncev, sta jo poslala s sladkorčki iz izletne zaloge, se udobno vsedla na ležišče ob steni in začela srebati. Iz nahrbtnika sta privlekla še razno drobnarijo za pod zobe in večerja je bila gotova.

Zunaj je bila med tem že črna noč legla črez hrib in dol. Še vedno je grmelo, votlo in zategnjeno, toda prihajalo je že bolj od onstran grebena.

«Božansko!» je opomnil Ferdo. «Tako se mi zdi, kakor da že od vekomaj stanujem v tem brlogu. Prav nič si ne želim nikamor. Če treba, ostanem tu še do sodnega dne, do vstajenja.»

«Pa vendar ne misliš, da boš kdaj zveličan?»

«Boš? Sem že! Ali niso to nebesa, prava pohorska nebesa: ta palača iz ljubja, bengalično razsvetljena od pračloveške luči, zunaj koncert vseh besov pod taktirko bliska, tu notri ob moji strani pa kraljica vsega vesoljstva! Iz njenih lic mi sije najjasnejše nebo. V njenih dolgih, kakor pragozd gostih laseh, spušenih do tal, je najveličastnejša noč...»

«Za Boga!» kriknje Rezika in si vsa prestrašena seže v glavo. «Kaj si boš mislil o meni!» In z drhtečo roko si je začela urejevati bujne kodre. Toda Ferdo jo je ustavil in planil na kolena, da se je njegov lonec ogorčeno zakotalil po tleh.

«Nikar, Rezika!» In položivši ji glavo v naročje, je burno nadaljeval: «Že dolgo sem hrepenel po samoti s teboj. In glej, ali ni prst božji v tem, da naju je zalotila danes tu zgoraj nevihta in da naju je prisilila, zateči se v to burno zavetišče! Najina ljubezen je ukazovala elementu narave sama, da bi mogla združiti dvoje sre, koprnečih iz tedne in tedne drugo po drugem. Ali ni res tako?»

«Ferdo, mene je strah tvojih besed. Pusti me! Jaz moram domov. Moja teta me pričakuje in bo vsa vznemirjena, da me tako dolgo ni.»

«Motiš se, dragica. Ona sedaj mirno spi spanje izživelih ljudi. Nje ne mučijo več utripi mladega srca, razpaljenega v prvi ljubezni! Jaz pa sem noči in noči zaman iskal miru in pokoja.»

«Živi ogenj govori iz tebe, Ferdo! Tako te ne morem in ne smem poslušati. Pusti me, jaz moram domov.»

Rezika se je tresla ko šiba na vodi. Z vso silo se je borila proti Ferdovemu objemu. Toda on jo je držal kakor v kleščah. Končno pa se mu je le izvila in kakor plaha srna pred zalezujočim lovcom planila proti durim. Trdno je bila namenjena zapustiti kočjo, če treba, tudi brez Ferdinanda. Pa komaj je odprla vrata, jih je val burje spet s treskom zaprl. Blisk je šinil preko grebena nad kočjo in težka prha dežja je mrzlo pljusknila skozi nastalo špranjo. Zaman! V takem neurju si ni upala nikamor. Z hrptom ob steni je obstala pri vratih in s pritajeno grozo zrla pred se.

Ferdo se ji je ponovno približal, komaj zatajujoč notranjo razburjenost.

«Rezika!» Milo, otožno je zvenel njegov glas. «Ti bežiš pred menoj? Ti si želiš stran od mene domov? In jaz, tepec, sem si domišljjal, da me ljubiš! Vedno sem sanjari o tem, da ti bo dom povsod, kjer sem jaz. Zdaj pa, ko nama je narava tako rekoč sama pokazala, da spadava tesno skupaj, zdaj ti je tvoja stara gostiteljica več nego vsa moja ljubezen!»

«Ne, Ferdo. Toda...» Ni mogla izgovoriti. V prsah jo je dušilo. Ferdo jo je prijel za roke, jih burno poljuboval in pritiskal na svoje srce.

«Nikoli še nisem ljubila, Ferdo, in zato... zato si svojih čustev do tebe sama ne vem razložiti. Včasih mi je, kakor da bi najraje s teboj zaplavala v širni svet. Toda zopet pridejo čez mene trenutki, ko... Ne vem, kako bi ti to pojasnila. Kakor nočoj. Glej, Ferdo, dokler si v navadnem prijateljskem tonu razpravljaj z menoj o enem in drugem, sem bila mirna in niti opazila nisem, kje sem s teboj sama. Čim pa je iz tvojih besed odjeknila drugačna beseda, takrat šele mi je šinilo v glavo, da sem daleč od ljudi

Z nemalimi težavami se mora boriti tudi rumunska vlada, ki je pričela uvajati režim reda in dela. Od časa do časa poskušajo različni prejšnji mogočniki, ki so sedaj obsojeni na politično mirovanje, pobuniti narod in

nasilno prevzeti oblast zopet v svoje roke.

Pri tem igrajo posebno vlogo tudi gotovi vojaški krogi, ki se jim hoče še starega režima, ko se je dalo na račun države marsikaj zaslužiti. Zavoljo odločnosti in pazljivosti pa se vsi taki poizkusi končujejo z velikim polomom njihovih zasnovateljev, kar se je zgodilo tudi sedaj, ko so poskušali nekateri visoki častniki in bivši politiki preko noči aretirati vladno in oklicati svojo diktaturo. Vlada je za njihove namere pravočasno zvedela in jih vse skupaj še v pravem trenutku aretirala.

A kako je pri nas?

Prav v soboto je minulo 6 mesecev, odkar je kralj pretrgal nit neplodnih prerekanj v parlamentu in imenoval vladno delo in reda. V soboto se je ta vlada sestala k seji in pogledala nazaj. Predsednik vlade je pregledal delo posameznih ministrov in potegnil črto.

Račun tega šestmesečnega vladnega dela je aktiven. To obrazložuje vlada v dolgem poročilu, ki ga je po seji objavila narodu.

Na prvem mestu navaja številne in obsežne zakone. Vse se skuša preurediti. Delo v ministrstvih in v Beogradu naj se poenostavi in preuredi tako, da se bo ljudem delila hitra in poštena pravica. Zdi se, da je korupciji odklenkalo. Vsa državna oblast preide na velike župane in sreske poglavarje, ki se bodo odsihmal imenovali sreski načelniki.

Na davčnem polju je nova vlada znižala davkatve. Trošarine so se izenačile in jih morajo odsihmal plačevali tudi Srbijanci v enaki meri kakor naši kraji. Državna in oblastna trošarina ne sme presegati 150 Din na 1 hl. Za izvoz vina in žganja so predvidene premije. Trgovina z vinom si je nekoliko oddahnila.

Ministrstvo javnih del gradi v Srbiji velike železniške proge, da vežejo Beograd in zapadno Srbijo s Crno goro in Jadranskim morjem. Pri nas v Sloveniji se dokončuje proga Rogaška Slatina — Krapina. V Prekmurju bo v kratkem dograjen most preko Mure.

Za Privilegirano agrarno banko je zbranih nad 400 milijonov dinarjev. Upati je, da bo ta denarni zavod vrgel primerno število milijončkov tudi v Slovenijo.

Uradništvu se bodo zboljšale plače. Zaenkrat le nekaterim strokam, obljubljeni pa je vsem.

Vlada se ne ozira ne na levo ne na desno, marveč gre proti svojemu cilju. Novi možje so se zakleli, da ne odnehajo, preden ne zacvete v naši državi novo življenje in občno blagostanje.

Kaj sedaj

(Z dežele.)

Dr. Žerjava ni več. Težak udarec za nas, za napredno misel. Dasi hudo telesno bolan, je bil pokojnik velik, čvrst in zdrav na duhu. Njegova beseda je nekaj veljala, njega smo ubogali in mu zvesto sledili. Vedeli smo, zakaj. Bil je mož dela, vztrajnosti, odločnosti, širokega obzorja. Ni se zanimal le za visoko politiko in važna državna vprašanja. V nič manjši meri je posvečal skrb, in to nič manj, če ne še bolj, našim razmeram doma, našim društvom in sploh še tako neznatnemu naprednemu pokretu na deželi. Dokaz temu njegova skrb za «Domovino». Veliki politiki in misleci odlagajo svoje misli in načrte le v velikih listih. Njemu je bila tako torišče «Domovina». Če tudi preprost, a vsakovrstni, lahko rečemo in trdimo, kmetijski tednik. Kako smo se razveselili vsake številke, ko smo ob tednu prebrali «Domovino» ter zagledali na prvi strani njegov uvodnik, pisan v Ljubljani, Beogradu ali kje drugod. Tako preprosto in lahko umljivo pisan, da ga je razumel najpreprostejši bralec kje visoko v hribih ter razmišljal o tem, kar je pisal dr. Žerjav. Dr. Žerjav piše, dr. Žerjav pravi tako, dr. Žerjav ima stvar v rokah. In to je zadostovalo. Ni ga več. Nobenega članka ne bo več za

«Domovino» izpod njegovega peresa. Odšel je v večnost, a to le telesno. Njegov duh, njegova misel, njegovi lepi in dalekovidni načrti, osnove in zasnove za prihodnost so pa ostale med nami. Slišali in brali smo jih opetovano, posebno pa še njegovi najbližji znanci in prijatelji.

Ako ga skušamo posnemati v njegovi marljivosti, neustrašenosti in doslednosti, bomo najlepše ohranili z največjim spoštovanjem spomin na njega. Res, politično delo je utihnilo in prenehalo za gotovo dobo. To je res. Misli in tihega prepričanja pa nam nobeden zabraniti ne more, da bi se ne razgovarjali med prijatelji. Dela je v naših kulturnih, prosvetnih in gospodarskih društvi obilo, čez glavo. Vsega tega se oprimo s podvojeno silo in močjo. To je po želji dr. Žerjava. Širimo in delajmo predvsem za njegovo tako skrbno negovano «Domovino». Vsa v svojem kraju, po svoji moči in zmožnostih. Vidite, tako bomo najlepše častili njegov spomin. Njegov nikdar mirujoči duh bo smehljajoče plaval nad nami, ko bo videl, da njegovo delo in trud ni bil zastonj, in da nismo po njegovi smrti vrgli puške v koruzo. To je naloga zdaj nas vseh. Ne brezupnost in tarnanje — delo in zopet delo, to je naša naloga!

Važno opozorilo invalidom

Par dni po sobotni bilanci dosedanega vladnega dela je kralj podpisal nov invalidski zakon, ki pomeni za invalide preureditev njihovega položaja. Invalidom se priznava doživljensko ali začasno vzdrževanje v invalidskih domovih, invalidnina, proteze in druga pomožna sredstva, brezplačno zdravljenje, pouk in posredovanje dela, prvenstvo pri sprejemanju v državno službo, podpora za izboljšanje njihovega gospodarskega položaja in brezplačna vožnja. Njihovim rodbinam gre po novem zakonu podpora, brezplačno zdravljenje v zavodih in brezplačna vožnja, roditeljem pa denarna podpora, brezplačno lečenje in brezplačna vožnja.

s teboj na samem, in to ponoči! Kaj bo, če se to razvé...»

«Neumnica», jo prekine Ferdo. «Če boš čakala na to, da ti bodo drugi dovolili biti srečna, bo prej konec tvojega življenja. Sama si utiraj pot, po katerem hočeš hoditi. Sama si ustvarjaj srečo! Zagradi trenutek, kadar se ti nudi! Kaj te briga svet!»

«Da, Ferdo. Zdi se mi, da te razumem. In vendar...»

«Nič, vendar! Glej, dušica, jaz te ljubim. Vse v meni koprni po tvojem objemu.»

To rekši jo je strastno objel in poljuboval po golem vratu, čelu, očeh in ustnih. Rezika se mu je spočetka branila, toda vedno bolj se je, kakor v omotici, udajala ognjevitim izbruhom njegove ljubezni.

Zunaj se je bila nevihta sčasoma razvlekla. Samo od daleč, tam nekod iz juga, je bilo še slišati zamolklo bobnenje. Tu in tam nad Šentlovrensko dolino so že zamigutale posamezne zvezdice in svetile v noč. Otožno se je razlegalo skovikanje sov.

Iz zvonika farne cerkve v Št. Lovrencu je ura baš bila eno po polnoči. Tam proti holmcu nad cerkvijo je počasi sklonjene glave korakal mlad mož. Skrb in žalost sta se mu brali iz obraza.

Ko je dospel do hišice, kjer je stanovala Rezika, je obstal. Toda čim bolj je poslušal, gledal in opazoval, tem globlje gube so se mu zarejavale okrog usten. Vse gredice na prej tako zlahkno cvetočem Rezikinem vrtu so bile razorane, rože in cvetlice pa so ležale razmetane po tleh. Tudi iz oken so izginili nageljčki in rožmarin.

Dolgo je stal pozni gost. Vedno nižje in nižje mu je klecala glava. Potem se je zravnal in

bežal proti trgu, kakor da se mu podira svet za petami. Bil je Tone.

5.

Minili so tedni in nastopila je zgodnja jesen. Po oni nevihti je tisto leto še večkrat deževalo in lilo. Zrak se je zaradi tega kmalu in precej ohladil. Neko nedeljo zjutraj je solnce s tako prijaznim smehljajem prijadralo iznad Klopnega vrha, kakor da še nikdar ni razsajala nevihta z gromom in treskom.

Pri Grobnarjevih so že bili vsi odšli k zgodnji maši, samo gospodinja Meta, Tone in pastir Hanza so ostali doma, da čuvajo dom in opravijo nujno delo. V govejem hlevu je stalo za hrastovimi jasl dvajset repov, deloma za vprego, deloma za molžo. Vse je bilo treba oštrigljeti, osnažiti in napojiti, gnoj odkidati in sveže nastlati, nazadnje pa, ko pridejo drugi od prve maše domov, gnati še na pašo.

Slednjega se je Hanza prav posebno veselil. Zdaj, ko je bila tudi že otava pokošena in spravljena, ko tudi na polju že ni bilo več pridelkov razen krompirja, repe in ajde, je bilo veselo tam zunaj! Paslo se je kar križem, po svojem ter po tujem, in nič ni bilo treba bogve kako paziti na živino, da ne uhaja v škodo ali pa da ne zbežlja pred vročino in muhami v goščo. Brez skrbi je pastir zato lahko zakuril ogenj in posedal pri njem. Ali pa si je v žerjavici spekel še krompir ali pa kak storž koruze, tako da mu ni bilo baš treba pri skledi za mizo oprezati za žganci.

Zlasti pa je Hanza ljubil repo, tako na lahko osmojeno, napol pečeno. Kar ni mogel dočakati, da mine zgodnje sveto opravilo v cerkvi; ves nemiren je šepal od repa do repa, od volov h telicam in od telic h kravam. Imel je namreč

že izza mladih let desno nogo pohabljen. Ko je pomagal nekoč pozimi podirati v Grabnarjevi hosti, ga je težka veja padajoče smreke oplazila po glavi, deblo pa se mu je zvalilo čez nogo in mu jo zlomilo. Od takrat je bil mutast. Tudi možgani mu niso delovali prav v redu.

Grabnarjevi so ga bili po tisti nesreči obdržali. Toda čim starejši je postajal, tem manj je bil uporaben za hlapčevska dela, in nazadnje je postal spet to, kar je bil spočetka: pastir.

Vsega skupaj pa je Hanza služil pri Grabnarjevih že nad 30 let. Še ko je bil Tonetov dedek pri življenju, je prišel kot deček k hiši in bil najprvo za pastirja, potem pa za hlapca, dokler se mu ni pripetila ona nezdoga v gozdu. Takrat je bil že rajni Gašper, Toneov oče, za gospodarja. On in pa prav posebno še njegova prva žena, Vera, sta mu stregla in ga vračila s domačimi zdravili, pošiljala po padarja in storila vse, da ga spravita spet na noge.

Da, Vera, to ti je bila gospodinja! Devet far daleč si lahko iskal tako dobro ženico. «Hanza, le glej, da boš zopet hodil» je rekala in mu kuhala tavžentrože, seno ter druga krepilna zelišča. Milo se mu je storilo vselej pri misli na to ubogo revico, ki je morala tako zgodaj pod rušo. Naslonil se je na vile in z rokavi srajce brisal solze, ki so mu kapljale v razmršeno brado.

Tedaj pa so se stemnila hlevna vrata in na pragu se je prikazala Meta, široka in vsa zaripljena v obraz. Lase je imela že gladko počesane in spletene v dve kiti, ki sta bili zadaj zviti v klopčič in pritrjeni z glavnikom. Manjkal je samo še svileni robec na glavi, pa je bila opravljena za cerkev. Levo roko je imela uprto v bok, z desno pa si je senčila oči. Ko je zagledala Hanzo, je planila proti njemu ter mu eno pripeljala, da se je opotekel na postrugani kup gnoja.

(Dalje prih.)

Popolnoma nesposobni invalidi s pristavkom «tuje pomoči potrebni» imajo pravico do sprejema v invalidske domove. Ostali se dele v osem skupin. Nesposobnost izpod 30 % se ne upošteva.

Novi zakon odreja naslednje

Invalidnine za invalide vojak

- 100 % nesposobnost s pristavkom «tuje pomoči potreben» 8400 Din;
 100 % nesposobnost brez pristavka 4800 Din;
 90 % nesposobnost 3120 Din;
 80 % nesposobnost 2640 Din;
 70 % nesposobnost 2160 Din;
 60 % nesposobnost 1800 Din;
 50 % nesposobnost 1440 Din;
 40 % nesposobnost 720 Din;
 30 % nesposobnost 54 Din;

Invalidnino dobe le osebe brez lastnega premoženja. Invalidom v samoupravni službi gre polovična invalidnina, v državni službi jo sicer izgube, a pri vpokojitvi dobe polno invalidnino.

Za žene in otroke se invalidom prizna posebna draginjska doklada.

Podpore vdovam, sirotam in staršem.

Siromašne rodbine v vojni padlih, umrlih ali izginulih vojakov uživajo po novem zakonu te-le podpore: vdova brez otrok 40 %, z enim otrokom 65 %, z dvema 75 %, s tremi ali več otroci 100 % od 2640 Din.

Vojne sirote dobe: en otrok 65 %, dva 80 %, trije ali več 100 % od 2.640 Din.

Starši v vojni padlih, ki so za vzdrževanje nesposobni, dobe 40 % za enega in 60 % za oba roditelja, in sicer od 2640 Din.

Invalidnino izgubi invalid med drugim s kazensko obsodbo (eno leto ali več zaradi koristoljublja) ter z nemoralnim življenjem in pijančenjem.

Invalidska sodišča bodo na sedežih štabnih divizijskih komand za dotično področje. Višje invalidsko sodišče bo samo v ministrstvu za socialno politiko v Beogradu.

DOPISI

TRNOVLJE PRI CELJU. Prosvetno društvo Trnovlje-Ljubečna ponovi na splošno željo v nedeljo 14. t. m. ob 3. popoldne v sušilnici g. Koželja igrati «Prisega o polnoči». Ker je igra sama res krasna, in ker so, kakor smo imeli prilikom zadnjic videti, tudi igralci na mestu, kličemo vsem prijateljem poštene zabave: Pridite! Da se ne boste kesali, vam jamčijo vsi, ki so nas zadnjic, posetili.

VERŽEJ. V našem trgu se letošnje leto zelo pogosto odpirajo sveži grobovi. Dne 3. t. m. smo spremili k večnemu počitku g. Rožo Kozarjevo, soprogo tukajšnjega šolskega upravitelja g. Ivana Kozarja. V cvetu življenja jo je zgrabila zahrbtna jetika ter jo po dolgem trpljenju, ki pa ga je pokojnica prenašala z največjo potrpežljivostjo, iztrgala komaj 32 let staro svojemu žalujočemu soprogu. Kako je bila priljubljena med ljudstvom, je najlepše pričal veličasten sprevod. Po ganljivem govoru, ki ga je govoril v slovo ob odprtem grobu g. sreski šolski nadzornik ter po v srce segajčih žalostinkah, ki so jih v slovo pokojnici zapeli njeni tovariši učitelji, združeni z domačim pevskim zborom, se ljudstvo nikakor ni moglo ločiti od svoje drage pokojnice. Svečano tišino je ponovno pretrgalo glasno ihtenje ljudstva, posebno pa šolske dece, kateri je bila blaga učiteljica in voditeljica. Krsto so v grobu zagrnili nebrojni šopki in prekrasni vencji, ki so jih od vseh krajev prinesli v zadnji pozdrav. — A komaj so se zgrnile nad njenimi zemeljskimi ostanke zadnje grude prsti, so že zopet turobno zapeli zvonovi ter oznanjali, da je izbrala smrt v našem trgu novo žrtev. Umrli je tukajšnji tržan Ivan Šmit-lehner v visoki starosti 86 let. Bil je eden izmed onih redkih še živečih, ki so se udeležili leta 1866. vojne s Prusi. Po skoraj 13letni vojaški službi se je naselil v Veržeju. Domači in okoliški ljudje so se kaj radi in z zaupanjem zatekali k njemu prositi nasveta in pomoči, ako jim je obvela živina, in blagi pokojnik je bil vedno rad pripravljen pomagati z nasvetom ali dejanjem, zato

je bil daleč naokoli spoštovan in priljubljen. Pogreba se je udeležila tudi tukajšnja uniformirana trška garda, v katere imenu se je od pokojnika ob grobu z ganljivimi besedami poslovil trški župan g. I. Cmerekar. — Oba blaga pokojnika naj počivata v miru, žalujočim ostalim pa naše sožalje!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

VEČKRATNO OKOPAVANJE.

Po naših njivah pridelujemo celo vrsto rastlin, ki jih štejemo med tako imenovane okopavine, med tiste rastline, ki jih moramo okopavati, da nam dajejo bogajše pridelke. Tu sem spadajo krompir, koruza, pesa, repa, fižol itd. Izkušnje nas uče, da se te rastline veliko bolj razvijajo in da je pridelek toliko večji, čim bolj smo jih v rasti podprli z dobrim gnojenjem in pridnim okopavanjem. Posebno važno je večkratno okopavanje v težki zemlji in na zemlji, ki je rada plevelna. Ugodne uspehe zadostnega okopavanja si na sledeče načine tolmačimo.

1.) V rahli zemlji se korenine veliko lažje in zato tudi močnejše razvijajo, z njimi v soglasju pa tudi ves zgornji del rastline. Pesa se v zrahljani zemlji lažje debeli, ker se rahla zemlja lažje umika debelenju korenin kakor težka. Ravno to vidimo tudi pri krompirju in drugih korenskih rastlinah. Med dvakrat okopano ali pa trikrat, ali celo štirikrat okopano peso je velika razlika. Po skrbno obdelanih kmetijah jo danes tudi po štirikrat okopljejo, če je treba. Pridna motika debeli peso, posebno na zemlji, ki je po svoji naravi težka. Število kopi naj se ravna po teži in plevelnosti zemlje.

2.) V zrahljano zemljo imajo zrak, toplota in vlažnost več pristopa. To so pa glavni činitelji za pospeševanje zemljine rodovitnosti. Taka zemlja je vse bolj živa in delovna. V njej živahno delujejo tako imenovane glivice-bakterije, ki se

SOTEŠČAN:

Krivica in povračilo

Povest iz vojne dobe.

Tudi Pavla je odšla v prepričanju, da bo Ivanka premagala težko bolezen. Zanašala se je na zdravljenje in dobro postrežbo. Skrivoma pa jo je strašilo, da bo omagala; v živem spominu ji je ostala njena veka roka in steklene oči, s katerimi jo je pogledala ob razstanku. Nekaj ji je reklo, da sta se za vedno poslovili.

Prispela je do znamenja, ki je stalo ob poti med Strniščem in Nabrežjem. Noč je bila mirna, krasilo jo je zvezdno nebo, nobena sapica ni motila skrivnostne tišine. Nehoté je obstala, po vsem telesu jo je spreletela groza. Pred znamenjem je zagledala belo ženo; njen obraz je bil nepremično obrnjen v oltarček, na katerem je brlela lučka v čast žalosti materi božji za trpeče vojake.

«Lojza, Lojza!» jo je polihoma zaklicala. Mišlila je, da jo čaka sestra, ki ji je prišla večkrat naproti, kadar se je kje zapoznala. Dobila pa ni nikakega odgovora. Zaklicala je drugič — tedaj pa je izginila prikazen. Pavla je kriknila od strahu in zbežala proti vasi.

«Zakaj me nisi počakala?» je doma prijela Lojzo, ko se je oddahnila po prestani grozi.

«Kje?» je strmela sestra.

«Ob znamenju, kjer si me čakala v belem predpasniku. Ko sem te poklicala, si zbežala.»

«Jaz ti sploh nisem šla naproti. Tebi se je dozdevalo.»

«Videla sem te kakor zdajle. Lahko bi te bila prijela.»

«Lojza je bila ves čas doma», je potrdila Koširka.

«Ves večer sedimo skupaj v sobi», je pritrdil oče.

«Kaj pa Ivanka?» je zaskrbelo mater.

«Slaba je, slaba», je odvrnila Pavla. «Teško bo še ozdravela.»

«Vidiš, spomin si videla», je mati vzdrhtela od strahu. «Kakšna pa je bila tista bela žena?»

Pavla je pripovedovala na dolgo in široko, beseda se ji je tresla, srce ji je glasno utripalo.

«Njen duh te je srečal», je slutila mati. «Ivanka je že nad zvezdami, morda že z Jožetom.»

«Jože, zakaj si nas zapustil!» sta kriknili hčeri in oče se je obupno zgrabil za glavo. Mati si je zakrila lice s predpasnikom, smrt Strmljanove Ivanke ji je večala žalost.

Po veži so se začeli težki koraki. Vstopil je Tomažek s tujcem, ki se mu je smešno skrival za hrbet. Koširjevi so se vzravali ter si otirali obraze.

«Nič se ne boj, Aleksij», ga je osrčeval. «Tukaj si pri dobrih ljudeh; priden boji in radi te bodo imeli.»

«Kdo pa je ta tujec?» ga je Košir premeril od nog do glave.

«Človek, kakor smo mi», je odgovoril Tomažek mesto njega. «Ruski ujetnik je — hlapca sem ti privedel.»

Aleksij, tako je bilo ime ujetniku, je snel kosmato kapo ter se predstavil novemu gospodarju. Bil je mlad in prikupljivega obraza, precej gladko mu je že tekla slovenska govorica.

«Iz taborišča je ušel, kjer umirajo od lakote», je pravil zgovorni Tomažek. «Našel sem ga v gozdu, ko je jedel šentjanžveve korenine. Povedel sem ga s seboj domov ter ga pošteno napasel. Pravi, da bi zelo rad ostal v Nabrežju, ako bi se ga kdo usmilil ter ga sprejel v službo.»

«Ali bi ne bilo nevarno?» je pomišljaj nezaupljivi Košir.

«Brez skrbi mu zaupaj. Jaz bi ga vzel brez pomiselka, a ne potrebujem delavca. Pogledaj ga, poštenost mu sije z obraza.»

«Zaradi vojaščine, mislim. Lahko bi ga kdo naznanil.»

«Še hvaležni ti bodo, ako ga boš redil. Koliko ujetnikov dela na kmetih, pa se nihče ne zmeni.»

«Kdo ve, kakšno plačo bo zahteval?» je uga-jalo Koširki.

«Hm, plačo», je vznevoljilo Tomažka. «Kakšno staro obleko mu daj. Jožetova mu bo — mislim — dovolj velika. V hrani ne bo izbiren: ako mu boš skuhala žgancev, bo mislil, da si ga kdove kako imenitno pogostila.»

«Samo, ali je vajen našega dela?» je skrbelo Koširja.

«Se bo pa navadil. Delal bo za dva; pogledaj ga, kašne so mu roke in postava.»

«No, kaj praviš, Neža?» jo je Košir vprašujoče pogledal. Brez njenega privoljenja ni hotel namreč ničesar ukreniti.

«Pa naj ostane», je privolila. «Nič mu ne bo manjkalo, ako bo priden in skrben za hišo.»

Aleksij se je za dobroto prijazno zahvalil. Koširka mu je prinesla Jožetovo delovno obleko, ki mu je bila kakor umerjena, nato ga je oče spremil na hlev, kjer mu je odkazal prenočišče.

«Smili se mi, čeprav je naš sovražnik», je Koširka sočutno omenila. «Rada mu bom včasih kaj privrgla, zato pa naj Jože najde v tujini kako blago dušo.»

«Slišal sem, da je odšel na bojišče», je dejal Tomažek. «Pri delavcih bo sukalo lopato, njegova roka ni sposobna za orožje.»

«Domov naj bi ga poslali», se je Lojza oglašila, dočim je Pavla slonela v kotu pri peči, za mišljena v prikazen.

udeležujejo razkroja gnoja v rastlinsko hrano. Vse to je največjega pomena za krepko rast in močnejši razvoj ene in druge okopavine.

3.) Z okopavanjem zatiramo škodljivi plevel, ki bi sicer zadrževal vso rast in jemal iz zemlje živež, ki je namenjen okopavinam. Ta plevel je treba v kali in v prvi mladosti zatirati, ne pa šele takrat, ko se že popolnoma razvije. Takrat je škoda že storjena in se ne da popraviti. Žalibog, da vidimo še večkrat njive z okopavinami, ki so od samega plevela zelene.

4.) S pravočasnim okopavanjem skrbimo tudi, da se vlažnost v zemlji bolje ohrani, kar je posebno važno v sušnih letih in na težki zemlji. Če ostane težka zemlja na vrhu zaprta, se naglo suši. Če jo pa na površju zrahljamo, pretrgamo s tem njeno lasovitost in zadržujemo izhlapevanje vlažnosti. V letih suše bi morala biti težka zemlja zgoraj odprta in okopana in na tanko zrahljana.

Vse to so velike prednosti, ki jih imamo z okopavanjem. Zato pa bodi to delo o pravem času in pravilno izvedeno. Posebno v težki zemlji je treba po večkrat naše okopavine obdelati, da bo več uspeha. Da bo vse delo lažje in ceneje, se moramo tudi pri nas poprijeti uprežnih okopalnikov.

NA DOBRI IN SLABI PAŠI.

Na dobri paši se živina najbolje počuti. Tam ne najbolj naravno preživlja. Lahka prebava in okusna pašna trava ji najbolj dišita in tudi najbolj teknet. Gibanje na svežem zraku in ob solnčni svetlobi ji posebno dobro ugaja. Zato pa tudi vidimo, da se živali na paši najbolj razvijajo in da nam dajejo največ užitka. Krave nam dajejo ob paši največ mleka in tudi najboljše mleko in najboljše mlečne izdelke. Tudi je na paši vsa reja najcenejša, najlažja in najbolj uspešna. Po pašnih krajih nahajamo zato tudi najlepše in najboljše pasme, pa bodisi enč ali druge vrste domače živine.

Vse to pa vidimo in imamo le tam, kjer so pašniki v resnici dobri, kjer je paša izdatna in tečna, kjer se pašniki dobro oskrbujejo, čistijo in gnoje, kratko, kjer se za to skrbi, da je paša

dobra. Kjer pa manjka teh pogojev, tam manjka tudi potrebnih uspehov.

Pri nas imamo pašnike, ki so dobri, še več pa takih, ki so slabi in zanemarjeni. Mnogo pašniškega sveta ima pri nas le borno rušo, pomešano vrh tega s kamenjem, ničvrednim grmičjem in različnim plevelom, za katerega se nihče ne zmeni. Obsežni prostori so poraščeni z nizkim plevelom, ki ni za nič in dela samo napotje, krade živež in prostor dobrim travam. O kakem gnojenju in dobrem okopavanju pa sploh ni govora. In take pašne prostore imamo marsikje v najlepših ravnih legah in pred očmi. Namesto, da bi jih leto za letom po potrebi čistili in trebili od nič vrednega kamenja in plevela, jih puščamo v nemar, tako, da se nam leto za letom krči in umika še ta paša, kolikor je na ta način ostaja za živino.

Po takih pašnikih je paša slaba in živina nam daje veliko manj užitka, bodisi glede rasti ali pa glede mlečnosti. Živina se premalo nasiti, posebno še, če naženemo več živine, kakor je more pašnik dobro preživljati. Po takih krajih je tudi živina slabše rejena in slabše razvita. Pozimi trpi pomanjkanje v hlevu, poleti pa na paši. — Kdaj se bodo te razmere tudi pri nas obrnile na bolje?

V zadnjem času so se začele deliti premije za dobro oskrbovanje planinskih pašnikov. Prav tako! Toda potrebno je, da tudi drugod skrbimo za obdelovanje, čiščenje in gnojenje pašnikov, da bomo dosegli več uspeha. Živina nam le na dobri paši lepo uspeva in daje dosti užitka!

Tedenski tržni pregled

Žito. Položaj na inozemskih žitnih tržiščih je dalje prilično čvrst. Posebno v Ameriki se je cena pšenici v zadnjem času precej okrepla; pri nas pa se še ne more dvigniti, ker imamo še znatne zaloge stare pšenice, ki jih bomo lahko izvozili le tedaj, če bo cena nizka. Cena koruzi pa še dalje polagoma popušča. V Vojvodini bo že prihodnji teden prišla v promet letošnja pšenica, ki po kakovosti sicer ni slaba, vendar pa ni tako dobra kakor lanska. Na ljubljanski borzi stane (postavljena na slovensko postajo): p š e n i c a,

baška 257.50 do 260 Din za 100 kg; k o r u z a, baška 270.50 do 272.50 Din za 100 kg in m o k a «0» 365 do 370 Din za 100 kg.

Živina. Cene živine se v zadnjem času niso bistveno izpremenile. Na živinskem sejmu, ki se je 3. t. m. vršil v Ljubljani, je bila kupčija precej živahna ter so prodajali prvovrstne vole po 11.50 dinarjev za kilogram žive teže, drugovrstne po 10.50 Din; tretjevrstne po 9 Din; debele krave po 5.50 do 7.50 Din, krave klobasarice po 4 do 5 Din in teleta po 13 do 15 Din za kilogram žive teže.

Jačca. Cene so letos višje kakor druga leta ker prihaja manj blaga na trg. V zadnjem času plačujejo nakupovalci zopet višje cene, in sicer 1.10 do 1.15 Din za komad.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

1 dolar za 56.25 do 56.45 Din;
dne 9. t. m. v devizah:
1 dolar za 56.765 do 56.965 Din;
103 francoskih frankov za 222.01 do 224 Din;
100 italijanskih lir za 297.12 do 299.12 Din;
1 nemška marka za 13.555 do 13.585 Din;
100 avstrijskih šilingov za 799.60 do 802.60 Din;
100 češkoslovaških kron za 168.20 do 169 Lin;
100 madžarskih pengov za 992.09 do 995.09 Din.

= Uspehi vpisa delnic Privilegirane agrarne banke, ki jo ustanavlja naša država za ureditev kmetijsko-kreditnih odnosov v naši državi, zlasti v južnejših pokrajinah, so zelo zadovoljivi. Vpisanih je že skoro 500 milijonov dinarjev, tako da bo znašala glavnica za 200 milijonov dinarjev več, kakor se je prvotno nameravalo. V ljubljanskih bankah je bilo vpisanih za okrog sedem milijonov dinarjev delnic.

= Letošnja letina obeta v splošnem prav dobro. V Vojvodini so pšenico že poželi in cenijo, da bo znašal pridelek 8 do 12 metrskih stotov na hektar. Ta donos je sicer manjši kakor lani, ko je bil pridelek pšenice nenavadno bogat, vendar je v splošnem zadovoljiv. Izmed ostalih žitaric

«Vsi bodo kmalu doma», je vedel Tomažek. «Wilson je sestavil neke točke, na katere bodo morale pristati vse države in odložiti orožje.»

«Wilson je naš rešitelj!» se je vradostil Košir. «Ves svet mu bo prepeval slavo.»

«Kaznuje naj jih — tiste duajiske gospode, ki so povzročili vojno», se je Koširka hudovala. «Koliko noči sem že prejkala!»

«Od samih solz bo nastala povodenj», si je privoščil Tomažek neokusno šalo. «Tukaj v Nabrežju se ne bojim, toda skofo se ne bom več upal v dolino.»

«Lahko se šališ, ker nimaš nikogar na bojišču», ga je nejevoljno zavrnila.

«Zato pa kadim brezovo listje in nosim obleko iz papirja. V štacunah prodajajo same nadomestke.»

«Pa še teh ni dobiti. Ne vem, kaj nam bodo dali namesto kruha in soli?»

Tomažek je nabasal vivček z brezovim listjem ter pričel kaditi. V sobi je nastala megla duševnega dima.

«Neki vojak se je naveličal bednega življenja ter sklenil končati se», je pravil zgodbico, katero je slišal od starega vojaka, bivajočega na dopustu. «Šel je v lekarno in zahteval strupa. Dobil ga je precejšnjo količino ter jo zaužil, preden je šel počivat. Samega sebe se je ustrašil, ko se je zbudil zjutraj čil in zdrav, kakor bi bil popil najboljšo zdravilo. «Ali mi niste dali strupa?» je prijel lekarnarja, ki mu je povedal, da mu je prodal — nadomestek.»

«Nič ga ni bilo prida», je obupanca pogrjala Koširka. «Pameten človek si ne jemlje življenja.»

«Ta pa ni odnehal», je nadaljeval Tomažek. «Šel je v prodajalno ter si kupil vrv, da bi se obesil.»

«Sam rogač ga je motil», se je Koširka hudovala.

«Vrv pa se je pretrgala, ker je bila iz papirja...»

«Bog ne mara grešnikove smrti, marveč pokoro.»

«No in potem?» je zanimalo Koširja.

«Hm, potem...» je premišljal, kako bi prišel do boljšega zaključka. «Potem so nastavili vojaka v neki vojaški kuhinji, kjer je osmi dan od lakote umrl.»

Dogodbica je spravila Koširjeve v dobro voljo, kar je ugajalo kratkočasnemu sosedu. Brž jim je voščil lahko noč ter jo odkuril domov počivat. Koširka je takoj ugasnila luč; škoda se ji je zdelo «smradljivca», katerega je dobila v štacuni le v zameno za živila.

Košir ni mogel zaspati. Vso noč se je premetaval po postelji in godrnjal: «Hlapca imam, hlapca, toda Jože, Jože! Kesam se, ker sem ga silil — krivica se bo maščevala...»

Mali zvon strniške podružnice je naznanil zjutraj pretresljivo novico — smrt Strmljanove Ivanke. Do polnoči je bila še pri zavesti; menila se je celo o Jožetu; pokazali so ji njegovo pismo, pisano pred odhodom na bojišče. «Kakor je božja volja!» je vzdihnila in pričela umirati. Njena lepa mlada duša se je ob prvem smehljaju jutranje zarje vrnila Stvarniku v naročje.

Njena smrt je izzvala med mladino veliko žalost. Posebno dekleta bi se bila rada poslovila od mrtve tovarišice, toda radi nalezljive bolezni niso smela vstopiti v mrliško sobo. Na odredbo županstva so morali prenesti truplo v mrtvašnico, kjer so ga položili na mrtvaški oder.

IV.

Aleksiju, ruskemu ujetniku, se je pri Koširju dobro godilo. Bil je priden delavec; sam je našel vsako delo, ni ga bilo treba priganjati ter

mu ukazovati. Kar so mu naročili, je vestno izpolnil; kmalu se je pri hiši popolnoma udomačil.

Z drugimi vaščani se ni posebno ukvarjal. Do sosedov je bil sicer prijazen, v družbo pa ni zahajal, čeprav so ga marsikam vabili. Najmanj je maral za vaške razposajence, ki so ga zaradi tega črtili in zaničevali. Dali so mu priimek «Kozak», kot so ga med sabo tudi vedno imenovali. Jezilo jih je, ker jih je tujec prekašal v marljivosti, pa tudi v vedenju. Starši so jim ga stavili za zgled, češ: tujec je, pa tako skrbi za hišo. Celo Košir je moral natihoma priznati, da je Aleksij v marsičem boljši od njegovega sina. V gozdu, na polju, pri živini — povsod je bil na mestu, vse je napravil po njegovem okusu.

Dočim je Lojza pomagala materi pri gospodinjstvu, se je Pavla posvetila poljskemu delu. Z Aleksijem sta kosila, orala in napravljala drva. Sosedje so si šušljali, da sta se dobro razumela. Neprenehoma sta se pogovarjala in smejala. Drug drugemu sta pripovedovala svoje doživljaje. Dekle je izvedelo, da tudi v hladni Rusiji greje mlada srca vroča ljubezen. Nekdo ju je skrivoma poslušal in razglasil njuno prijateljstvo. Vaški poredneži so kmalu zložili pesem, ki se je glasila:

«Tako sta kot puta, petelin - junak
Koširjeva Pavla in ruski kozak. —
Nikar ne zaupaj mu, očka Košir,
še hčer ti bo zmešal ta tuji hudir.»

Pesmica je rodila mnogo zabele, povzročila pa je tudi mnogo zamere. Po vasi so se začeli prerekati; Koširjevi niso mogli pozabiti, ako se jim je kdo nerodno nasmehnil. Natančnost je bila že od nekda pri hiši, podčevana od rodu do rodu, ter ni hotela izumreti. Samo Tomažku niso toliko zamerili, ker je znal govoriti v šaljivi obliki.

obeta le oves bolj slabo letino. Za našo državo pa bo največje važnosti pridelek koruze, ker je s koruso posejana površina običajno večja kakor površina, posejana s pšenico. Zaradi ponovnega dežja se je korusa v zadnjem času prav lepo razvila. Če bo do zoritve vreme ugodno, tedaj bo pridelek koruze prav velik, kar bo gotovo povzročilo, da bo cena nazadovala.

Kmetijsko nadaljevalno šolstvo v mariborski oblasti

Naša šoli odrasla kmetijska mladina naj v šolski dobi ne ostane prepuščena sama sebi, ampak se naj vadi v opazovanju in primerjanju v prirodi, v opazovanju napak v dosedanem gospodarstvu, v vzgajanju k samostojnemu mišljenju in samoudejstvovanju. To nalogo hočejo izvršiti kmetijsko-nadaljevalne šole.

Ob navzočnosti oblastnega komisarja gospoda dr. Leskovarja, prosvetnega šefa g. dr. Kotnika, ravnatelja vinarske in sadjarske šole g. Priola, referenta za kmetijsko nadaljevalno šolstvo g. Krošla in gg. inženjerjev, poučujočih na kmetijskem nadaljevalnem tečaju za učitelje, se je vršil sestanek voditeljev in učiteljev kmetijskih nadaljevalnih šol dne 3. in 4. maja t. l. na oblastni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Prisotnih je bilo 22 voditeljev in 17 učiteljev.

Iz poročila g. Krošla posnamemo:

Kmetijskih nadaljevalnih šol je bilo v šolskem letu 1928./29. 22. Največ šol je bilo v bližini večjih mest. Najmanj šol imata gornjegrajski in kozjanski okraj ter del Haloz, to so kraji, ki so v gospodarskem in kulturnem oziru najbolj potrebni pomoči in vzgoje.

Na omenjenih šolah je poučevalo 67 rednih učnih moči, in sicer: 2 meščanskošolska učitelja, 39 osnovnošolskih učiteljev, 21 duhovnikov in 5 strokovnjakov; potem 17 izrednih učnih moči, in sicer: 4 zdravniki, 4 agronomi, 3 živinozdravniki, 4 pravniki in 2 učitelja.

Na 9 šolah je poučeval eden učitelj vse predmete, na 8 šolah pa so poučevali trije, oziroma še več učiteljev.

Pisma z bojišča so nestrpno pričakovali. Skrb jim je olajšala skromna dopisnica: Jože jim je sporočil številko vojne pošte, dejal je, da je zdrav in da se mu dobro godi, zakaj drugega ni smel pisati. Prosil je, naj mu pošljejo kaj novic iz domačega kraja, na kar je zaključil pisanje s toplimi pozdravi.

Lojza je bila nekaj let starejša od Pavle ter je imela zato pri hiši nekaj več oblastva in veljave. Pisala je gospodarske dohodke in izdatke na ovojni papir iz prodajalne, v pratiki pa je zaznamovala, kdaj so pričakovali prirastek v hlevu ali v svinjaku. Njena pisava je bila dokaj čedna, dočim se je Pavla znala komaj pravilno podpisati.

Ko je prejela bratovo poročilo, se je zaprla v «štibelc», zakaj nihče je ni smel motiti pri pisanju. Najprej mu je pisala o smrti Strmljanove Ivanke, omenila mu je, da imajo pridnega hlapca — ruskega ujetnika, na kar ga je pozdravila v imenu vseh domačih — njegova ljubeča g. sestra.

«Drugega mu ne morem kaj pisati», je vzdihnila in zaprla ovitek. Pred njo na mizi je ležal še droben nepopisan list in čakal njenih občutkov. Pisal ji je prijatelj Mevžarjev Tine, kateremu je morala toplo odgovoriti. V začetku svojega pisma ga je pozdravila čez hribe in doline, čez trate zelene in strme planine — in ko mu je povedala nekaj domačih novic, je to pismo končala ter ga golobčku v kljunček dala, da ga ponese v ta daljni kraj, kjer prebiva njen ljubček zdaj.

Kakor smrtni udarec granate je zadelo Jožeta poročilo o smrti izvoljenke. Zaradi nje si je zaželel umreti, prepričan, da se snideta v kraljestvu, kjer ni ločitve ne bojnega viharja. Ob misli na bridko izgubo se mu je ohladila želja po domačem kraju. Ivanka je bila središče, ka-

Na vseh šolah je bilo ob začetku 552 učencev, ob koncu pa 471. Število je sorazmerno le neznatno nazadovalo, ker moramo pomisliti, da je obisk neobvezen in da je mnogo fantov moralo oditi k vojakom, oziroma v službe.

To neznatno nazadovanje je lep dokaz, kako rešno so fantje vzeli pouk v tej šoli, obenem pa lepo izpričevalo za učitelje, ki so znali s pravilnim postopanjem pridržati fante v njej.

Na eno šolo je prišlo povprečno 21 učencev. Najmanjše število učencev je imela kmetijsko-nadaljevalna šola pri Sv. Danijelu nad Prevaljami, in sicer 8.

Starost učencev je bila zelo različna, in sicer od 15. do 70. leta. Vendar pa je 85 % vseh učencev bilo starih 18 do 30 let. Na šolah je bilo skupno 410 učnih dni in 2077 učnih ur. Na eno šolo pridejo povprečno 103 učne ure.

Učni dnevi so bili skoro povsod ob delavnikih, le na 3 šolah se je vršil pouk ob nedeljah. Velike važnosti so bile zaključne slovesnosti, ki jih je priredilo 11 šol.

Stvarne izdatke za šole so krili razni činitelji. Osebnne izdatke pa je krila oblastna samouprava, ki je izdala povprečno 3900 Din za eno šolo.

Oblastna samouprava je izdala enotne tiskovine, oskrbela metodično obdelano učno snov in bo v kratkem izdala več knjig.

Pod predsedstvom g. Krošla in njegovega namestnika g. Gosaka so podali poročila voditelji kmetijskih nadaljevalnih šol in se je o referatih otvoril razgovor. Ugotovilo se je:

a) V splošnem je narod kmetijskim nadaljevalnim šolam naklonjen ter jih podpira moralno in gmotno.

b) Uspeh je odvisen od osebnosti učitelja s sodelovanjem duhovništva.

c) Načrt se mora prilagoditi krajevnim prilikam in si je čimprej omisliti preizkuševališče.

č) Načelno se naj sprejemajo v šole mladeniči, ki so izpolnili vsaj 16. leto. Navzgor je starostna meja neomejena.

Istega dne popoldne je predaval velezaslužni propagator sadjarstva gosp. Miloš Levstik, nadučitelj v p., v Celju poljudno in vzpodbudljivo o nalogah na polju sadjarstva. Sadje igra važno

mor je kipelo njegovo kopnenje. V duhu je pohitel na njen grob, pokleknil je v svežo prst ter se zamaknil v njeno obličje. Pred taboriščem za hribom so tovariši brusili in popravljali orodje, budili so si nežne spomine ter potihoma peli pesem:

«Cvetela si ko rožica,
nebeškim žarkom miljena.
Oh, zdaj pa nikdar, nikdar več!
Veselite preč je, preč.»

Vojaki so opazili njegovo potrlost ter mu pričeli nagajati. «Ali se ti je dekle izneverilo?» so se norčevali.

«Umrla je», je povedal resnico. «Pravkar so mi pisali.»

«Koliko jih umre!» so ga omalovaževali. «Smrt ni danes več nobena posebnost.»

«Tukaj ne, pač pa doma», je ugovarjal.

«Potrpimo», jih je bodril vojak, ki je nekoliko šepal. «Kmalu bo boljše.»

«Menda po smrti», so se tovariši krohotali.

«Čez nekaj mesecev bo mir, ali pa še prej, ako se bo spretno zasukalo.»

«Odkod pa veš?» so ga radovedno obstopili.

«Miha nam bo povedal», je pokazal vojaka, ki je stregel poveljniku stotnije.

Iz taborišča je prilezel širokopleč možiček, zavihal si je brke in pogladil rejeni trebušček. Kadil je dišečo cigaro; vojaki so slastno požirali dim, vsem so se cedile sline. Prijazno so ga pozdravljali, zakaj «fajfendekel», tako so imenovali strežnike častnikov, je imel pri četi besedo in veljavo.

«Naš 'havkman' pravijo, da se nekaj kuha», je pripovedoval in delil ožgane ostankov cigaret, katere je nabral ob stotnikovi postelji.

«Da bi se le že skoro kaj izkuhalo!» so želeli drug za drugim.

ulogo v prehrani našega ljudstva in v narodnem gospodarstvu. Pas med Wildonom in Zagrebom prideluje najbolj aromatično sadje, prednjačijo pa lepe Slovenske gorice. Nazadujočemu vinogradništvu je treba iskati nadomestila v sadjarstvu; sadja in sadjevca nikdar ne bo preveč. Vse premalo še sadimo sadno drevje, premalo se tudi gleda na dobro blago. Preveč se zanemarjata gojitev in pravilno gnojenje. Učiteljstvo ima najlepšo priliko, da poučuje ljudstvo v umnem sadjarstvu. Kmetijski nadaljevalni šoli toplo priporoča gojitev sadjarstva.

V soboto 4. maja je predaval g. Gosak (Tehtarje) o učilih za kmetijske nadaljevalne šole. Inž. g. Muri (Maribor) je izpopolnil poročilo s strokovnega stališča.

Popoldne je predaval g. Miloš Verk o učni uri na kmetijski nadaljevalni šoli in o gnojenju.

Glede na predavanja sprejete resolucije:

1.) V bodoče naj oblastna samouprava izvrši razpis kmetijskih tečajev za učiteljstvo pravčasno po prosvetnem inspektorju in sreskih šolskih nadzornikih potom okrožnice.

2.) V mesecu septembru naj se vrši 14dnevni uvodni tečaj, ki ga mora imeti vsak voditelj kmetijske nadaljevalne šole.

3.) Pri sprejemu v vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru in v kmetijsko šolo v Št. Juriju pri Celju naj se daje prednost onim reflektantom, ki so obiskovali kmetijsko nadaljevalno šolo.

4.) Vodstvi obeh omenjenih šol naj dasta na znanje, v čem so gojenci najslabše pripravljene, da bo se kmetijska nadaljevalna šola mogla pobrigati za odpravo pomanjkljivega znanja.

5.) Oblastna samouprava se naprosi, naj pošlje vsem kmetijskim nadaljevalnim šolam seznam vzornih kmetij.

6.) Oblastna samouprava naj primerno nagraja absolvente kmetijskih nadaljevalnih šol, ki so uspešno precépljali in snažili sadno drevje, in jim naj daje iste ugodnosti kakor sadjarskim pomočnikom.

7.) Merodajni činitelji naj delajo propagando za kmetijsko nadaljevalno šolo po dnevnem časopisu; prav umestni bi bili tudi referati na zborovanjih učiteljskih društev.

«Naš 'havkman' dobivajo tajna poročila. Pravijo, da se krha orožje in da se bo nenadoma preobrnilo.»

«Pozimi bomo že doma za pečjo», so se kratkočasili z nadami, ki so jih že tolikokrat pustile na cedilu.

«Do tedaj bomo lahko že strohneli», so menili starejši vojaki, čeprav niso pričakovali smrti na bojišču.

«Fajfendekel» je dokazoval in navajal vse, kar je slišal od «havkmana» o skorajšnjem koncu vojne. Vojake je prevzelo veselje, samo mladi Košir je ostal tih in otožen. Njegove misli so hitele v Nabrežje, ob spominu na Strnišče je občutil žalost in praznoto.

«Nikoli več je ne bom videl», je mislil na Ivanko. V upanju na mir je bila njegova žalost tem večja — škoda se bo poravnala in rane polagoma zacelile — Ivanke pa mu ne more nihče nadomestiti.

Iz vojaške pisarne je pritekel slugr ter se postavil strumno pred četovodjo. Oddati je moral važno poročilo. Stopila sta nekoliko v stran ter se potihoma razgovarjala.

«Ordonanc!» so vojaki plašno ostrmeli. «Zopet kakšno novo povelje. Nekaj so si zopet izmislili.»

«Nove strelske jarke prav za bojno črto», je pravil četovodja, ko je «ordonanc» zginil za taboriščem. «Pripravljeni moramo biti, v mraku bomo začeli kopati.»

«Nocoj jo bo lahko kdo iztaknil», so menili vojaki. «Sovražnik nas bo obsul s šrapneli, čim bodo zadoneli krampi in lopate.»

«Ukaz je ukaz», jih je četovodja zavrnil brez navdušenja in poguma, čeprav se mu je na prsih svetila velika hrabrostna svetinja. Vsakemu posebej se je poznalo, da je izžrpan in naveličan, držala pa jih je železna sila — strah pred smrtno kaznijo.

(Dalje prih.)

O stavtnem slogu gorenjske kmečke hiše

Ko smo govorili na splošno o načinu zidanja kmečkih hiš, smo omenili, da imamo v Sloveniji v glavnem tri tipe stanovanskih hiš, in sicer gorenjskega, dolenskega in kraškega. Tu si hočemo ogledati nekoliko bolj natančno te tri tipe.

Način gradnje stanovanj določajo predvsem podnebje, stavbni material, ki je v dotičnem kraju na razpolago, slednjič pa tudi način, kako se ljudje v splošnem preživljajo.

Tako se je izoblikoval poseben slog kmečke hiše po goratih alpskih krajih, kjer je ostro podnebje, kjer gledajo dolge zime z debelim snegom in se ljudje bavijo z živinorejo in imajo dovolj lesa, ki daje dober stavbni material. Taka je naša Gorenjska, ki se torej tudi po slogu loči od drugih slovenskih pokrajin. Pa tudi Gorenjska ni v tem pogledu enotna.

Ob severni meji Slovenije in na slovenskem Koroškem imajo slovenske hiše mnogo skupnega z nemškimi hišami, dočim je v nižji Gorenjski, na primer v okolici Kranja, tip kmečke hiše veliko drugačen.

Večina hiš v višjem delu Gorenjske in na slovenskem Koroškem ima pod isto streho stanovanje in gospodarska poslopja. Take hiše so večinoma enonadstropne. Stavbe so spodaj zidane ali pa povsem lesene; pod streho imajo viseč hodnik; čelni opaz je odprt, dohod v podstrešje pa pokrit.

Glavni prostor je «hiša» s kamro. V hišo se pride iz veže, ki je predeljena od kuhinje s polkrožnim lokom «šipovcem». Na drugi strani je včasih še shramba, potem se vrste v isti vrsti in pod isto streho še hlev, pod itd. Nadstropni del je obit z deskami, nerazdeljen in navadno nima stropa ter služi kot shramba za orodje, staro pohištvo, žito itd. Nad hlevom je skedenj in prostor za seno in slamo. Viseči leseni hodnik moli za en meter čez spodnji zidani del, obkroža gornji del hiše ob eni ali več straneh in ima lepo izrezljane deske. Streha je strma, pokrita z deskami ter ima ob pročelju tako zvan čop, pod katerim se nahaja visoko pod strešnim vrhom balkon podoban hodnik.

V nižji Gorenjski, to je v okolici Kranja, Škofje Loke in Kamnika, imamo že nekoliko drugačen tip kmečke hiše, ker je tudi življenje drugo. Poleg živinoreje se bavijo tu ljudje tudi s poljedelstvom. Zato je treba poleg hleva še drugih gospodarskih poslopij, kako kleti, shramb itd. Hiše so skupaj z gospodarskimi poslopiji ali pa tudi ločene. Stavbe so lesene, zidane ali pa deloma lesene in deloma zidane. Leseno nadstropje se polagoma znižuje v kolenčasto podstrešje. Hodniki so krajši, strešni napušč je s podstrešjem toliko ven pomaknjen, da so pod njim lahko zložena drva.

Na zidanem podstavku so stene iz tesanih tramov «porezancev». Na vogalih zgoraj tvorijo porezanci kolenček, ki nosi podstrešni napušč. Čelna podstrešna stran je z deskami opažena, ima na sredi lino; večkrat so tudi ob straneh manjše line v obliki srca, rože, čaše, križa ali podobnega. Na hodnikih so drogi za sušenje perila in za obešanje koruze v jeseni. Obcestne zidane hiše imajo tudi spredaj zidane nastavke «frčare» ali «kukrle» nad glavnimi vrati, kar daje hiši lepo zunanjo obliko.

Vežna ali glavna vhodna vrata so pri zidani veži vdolana v kamenite podboje ali bangarje.

Okna so različne velikosti. Zunaj ima večkrat lesena polkenca. Podboji pri zidani hiši so kameniti, imajo zgoraj in spodaj zidce ali pa so tudi brez njih. Skoro pri vseh zidanih hišah so okna zamrežena z okroglim ali tudi s kovanim železjem. Mreže so večkrat prav umetniško izdelane. Zid hiše je večkrat okrašen zunaj s podobami kakega vaškega umetnika samouka.

Stavba ima vežo s kuhinjo, hišo, kamro in shrambo ali gornjo klet. Skozi glavna vrata prideš v vežo, iz te pa v kuhinjo. V kuhinji je ognjišče in odprtina peči, ki je v hiši. Pod ognji-

ščem je pepelnjak. Nad ognjiščem je obok, koncem oboka je dimnik.

Iz veže pridemo tudi v hišo. V kotu poleg vrat je peč, ki ima tri dele. Spodnji del je zidan. Srednji del sestoji iz pečnic, na katerih najdemo večkrat oblikovane podobe. Gornji del peči je okrogel ali oglat ter toliko oddaljen v kotu od stene, da je za njim precej prostora. Okrog peči je debela klop. Nad pečjo vise leseni drogi ali gavtri, na katere se obeša obleka.

Na drugem koncu hiše stoji miza, okrog katere so ob steni klopi. Ob steni so še skrinje za obleko in navadno tudi ena postelj. V hiši je navadno tudi lesen sklednik in žličnik. V zidu je omarica, kamor spravljajo steklenice in razne druge malenkosti.

Stropi so v sobah leseni. Po sredi sobe gre čez strop močan tram ali glajt, na katerem so naslonjene težke deske.

Iz te sobe se pride v manjšo sobo ali čumato, kamro ali štibelec.

Iz veže prideš po stopnicah v hram ali gornjo klet. Tu so postelje, rabi pa se tudi kot kašča ali shramba.

Opisali smo staro gorenjsko kmečko hišo, ki ima svojevrsten slog in napravlja, če je lepo izdelana, prav prijeten vtisk. V novejšem času zidajo hiše v modernejšem slogu, ki tako polagoma izpodriva starega. Škoda, da gineva s slogom tudi preprosta kmečka okrasna umetnost, ki jo opazujemo na starih gorenjskih domovih.

× **Smrt zaradi vitke linije.** V Badnu blizu Dunaja je te dni umrla filmska umetnica Marija Millnerjeva. Bolehala je delj časa na pljučih, zbolela pa je na posledicah stradanja v borbi za vitko postavo. Menila je, da si bo z odtegotvanjem hrane lahko ohranila prijetno zunanost. Naenkrat je bruhnila kri in izdihnila. Pokojnica je bila soproga nekega celovškega trgovca. Nastopila je prvič pred petimi leti v dunajskem filmu.

DOMAČE NOVOSTI

* **Iz življenja kraljeve družine na Bledu.** Kraljica Marija si je že popolnoma opomogla ter e v ponedeljek po nasvetu dvornega zdravnika zapustila posteljo. Kraljica izgleda izredno dobro ter se počuti najbolje. Novorojenega kraljeviča, čigar zdravje je odlično, so v zadnjih solnčnih dneh nosili na vrt. Kraljica se čuti najsrečnejšo, kadar tretjega kraljeviča posetita njegova starejša brata Peter in Tomislav, ki se tudi mnogo sprehajata po lepi blejski okolici. Kralj Aleksander se zadnje dni nahaja v Dalmaciji, odkoder pa se bo v kratkem zopet vrnil na Bled, na kar se bo vršil svečani krst novorojenega kraljeviča. V torek popoldne se je skozi Ljubljano peljala na Gorenjsko tudi mati rumunskega kralja Mihajla, princesa Jelena s svojim spremstvom. Obenem so se pripeljali z njo grška princesa Irena ter sinova princa Pavla, Nikola in Aleksander. Na postaji na Bledu sta pozdravila mater rumunskega kralja maršal rumunskega dvora in upravnik našega dvora major Pogačnik. Z Bleda so nadaljevali pot po železnici v Bohinjsko Bistrico.

* **Spominski dan za vse borec Slovenije,** kjerkoli so stali v težkih dneh vojne, bo na Brezjah dne 11. avgusta. Pričetek ob pol 10. uri. Ves dan sodeluje vrlo železničarsko glasbeno društvo «Sloga» iz Ljubljane in združeni peveci, ki prihiteta dan na Gorenjsko. Dnevni spored kot običajno. Polovična voznja je že dovoljana, in sicer od 9. do 13. avgusta t.l. z enosmerno celo vozovnico, potrdilom udeležbe na Brezjah in prosto vožnjo nazaj. Tovariši! Naj zadoni iz naših prs 11. avgusta veličastna himna bratstva, ljubezni in zvestobe Bogu, kralju, in trčedini, nad vse ljubljeni Jugoslaviji. 11. avgusta vsi na Brezje! Glavni odbor Z. S. V. v Ljubljani

* **Trije koroški slovenski novomašniki.** V nedeljo sta imela primicijo v Dobrli vasi g. Anton Kuchling in v St. Andražu v Labudski dolini g. Rihhard Kandut, dne 21. t. m. pa bo nova maša v St. Pavlu v Zilski dolini; opravi jo g. Ludvik Jank.

* **Strahovit zavratni umor v Litiji.** V torek zvečer je strahovito razburil vse prebivalstvo Litije in okolice zavraten umor, čigar žrtev je veleugledni litijski posestnik iz lesni trgovec Ivan Rotar. Ko se je Rotar okrog pol 7. zvečer nahajal v trafiki Cirile Vižnerjeve, je od zadaj priskočil k njemu delavec Polde Jevnikar in mu v vrat zasadel kuhinjski nož. Nož je šel popolnoma skozi vrat ter povzročil ob vstopu 6 cm široko rano. Smrtno zadet se je Ivan Rotar zgrudil na tla in v nagli izkrvavitvi izdihnil Med Rotarjem in Jevnikarjem so obstojala stara nasprotja. Na Rotarjevo tožbo se je v torek popoldne vršila pred litijskim sodiščem razprava in je bil Jevnikar obsojen na 6 dni zopora. Popoldne je Jevnikar popival po več gostilnah in se zvečer okrog 6. nahajal pri Cerarju. Ko je videl, da prihaja preko mostu Ivan Rotar, je popadel kuhinjski nož in zdirjal na cesto. Pred bližnjo trafiko ob mostu je po kratkem prerekanju zadal Rotarju z nožem od zadaj v vrat bedljaj in mu prerezal vse odvodne žile. Ko se je Rotar zgrudil v mlaki krvi, je Jevnikar pobegnil v bližnjo Franketovo gostilno, kjer je pograbil steklenico z očetno kislino in jo izpil četrt litra. Nato se je skrtil v klet. Nezavestnega so našli orožniki. Poklicani zdravnik dr. Ukmar mu je izpral želodec, na kar so ga zvezanega prepeljali v kolodvorsko čakalnico. Sodnika Troje in Novak sta morilec zaslišala, a ni dal nbenega odgovora. Bil je nato eskortiran v Ljubljano. Truplo Ivana Rotarja, ki je dopolnil šele 44 let, pa je bilo prenešeno na njegov dom, kjer so se odigrali nepopisno žalostni prizori, ko so pokojnikova žena Franja ter otroci Justi, Ivo in Vladko v krčevitem, neutoženem joku sprejeli roditelja mrtvega v svojo sredo. Vest o groznem zločinu se je bliskovito razširila med prebivalstvom. Pogreb veleuglednega pokojnika, ki je bil vrl narodnjak in splošno priljubljen mož, se bo vršil danes, v četrtek popoldne.

* **Letalska nesreča pri Brežicah.** V soboto je v bližini Brežic došlo do manjše letalske nesreče. Zaradi defekta na motorju in nastopajoče teme je padlo letalo Breguet XIX., ki se je vračalo iz Zagreba v Mostar na zemljo poleg Save. Na letalu so se zlomila krila ter se je motor zaril v zemljo. Po srečnem naključju pa sta pilota poročnik Edvard Šmid in narednik Vekoslav Nakič ostala brez poškodbe. Po odredbi letalske komisije, ki je došla iz Zagreba na mesto nesreče, so letalo naložili na vlak in odpremili v Novi Sad, dočim sta letalca odpotovala v Mostar z vlakom.

* **Huda avtomobilska nesreča.** V soboto popoldne je naletel v neposredni bližini Zenice avtomobil češkoslovaške avtokomande v Pragi na železniški tir ter trčil ob mimo drveči vlak. V avtomobilu so bili major Josip Virt, njegova žena, štabni kapetan Josip Hupka in kapetan František Šnajder, ki so se vračali s službenega potovanja iz Boke Kotorske preko Sarajeva, Zenice in Zagreba v Prago. Pri trčenju so bili vsi težje poškodovani. Major Virt si je zlomil desno nogo, prav tako tudi njegova žena. Najtežje pa je ranjen kapetan Hupka in je le malo upanja, da bi ostal pri življenju. Najlažje poškodbe ima kapetan Šnajder. Ranjence so takoj odpeljali v bolnico v Zenici, kjer so jih obvezali ter odpremili nato v sarajevsko bolnico. Vlak je avtomobil popolnoma zdrobil.

* **Smrtna kosa med našimi rojaki v Ameriki.** V Collinwoodu je smrtno povozil neki privatni avto Franca Gadnika, ki se je vračal z nekega izleta. Policija je ugotovila identiteto mrliča po obleki, katero je izgotovil krajec Znidaršič. Ko so krojača poklicali, je takoj sp znal svojega dobrega znanca Gadnika. — V Gleaville je umrla Uršula Levstek, rojena Oblak. Doma je bila iz Grebena pri Velikih Laščah in je živela v Clevelandu že 25 let. — V naselbini Virginia Minn je umrla najuglednejša Slovenka Ivanka Klink.

rojena Indigar. Ves dan je zadovoljno delala na vrtu, zvečer, ko je šla v klet, pa je sprememba temperature tako delovala na njeno oslabele srce, da se je onesvestila in kmalu potem umrla. Sin Lovrenc je našel mrtvo v kleti. Rajnka je bila doma iz Bruhanjske vasi in je prišla v Ameriko pred 40 leti. Zapušča moža, tri hčere in pet sinov. — V Royaltoru je umrl Pavel Planinc, rodom iz Brežic, ki zapušča v stari domovini ženo in sina.

* **Zemlja ga je zasula.** Iz Šoštanja nam poročajo: V nedeljo je bil pogreb delavca Caunika, katerega je 5 t m. pri kopanju neke jame v tovarni Woschnagg zasula zemlja in se je zadušil kljub takojšnjemu reševalnemu delu. Pogreba se je udeležila tovarniška godba in mnogo občinstva. Tragika pokojnika je v tem, da je bil zaposlen v tovarni šele dva dni in je bil poročen šele tri tedne. Naj počiva v miru!

* **Tajinstvena ljubzenska drama.** V vasi Votovo blizu Požege je šel prostovoljno v smrt mlad zaljubljen par. Najprej so našli roditelji svojo 20letno hčerko Anko Marinc mrtvo na dvorišču z dvocevko v roki. Istočasno pa je prihitel sosed kovač s pretresljivo novice, da leži njegov pomočnik Dušan Marič mrtev na svoji postelji. Dušan in Anka sta se imela rada. Ankini starši pa tej ljubezni niso bili naklonjeni. Zakaj sta odšla v smrt in kako se je to izvršilo, bo ostala skrivnost. Pri mrtvem Dušanu Mariču niso našli nobenega orožja.

* **Žalostna smrt revnega otroka.** V Bihaču je postala 12letna Aziza smrtna žrtev tragičnega življenja sanim sebi prepuščenih siromakov. Ponesrečena deklica je bila edinka stare siromašne matere, ki je s težko muko preživljala sebe in svojo hčerko. Dekletce je že v rani svoji dobi pomagalo materi pri raznih poslih in tako je tudi sedaj nabiralo lipovc cvetje, da bi prislužilo nekoliko par. Pri tem delu se je ponesrečilo in je kmalu v bolnišnici podleglo težkim poškodbam.

* **Rešen smrti, zopet skače v vodo.** V okolici Osijeka se je na prostem kopal kolar Radaković in so ga valovi naenkrat zgrabili in odnesli. Neki vojaki, ki so bili slučajno v bližini, so ga rešili. Rešitelji so imeli z njim dosti truda. Ko je mož na bregu prišel k sebi, je pa hotel prisotnim pokazati svoje «junaštvo» in skočil je še enkrat v vodo, iz katere se je sicer sam izkobil, moral pa bo odgovarjati pred sodiščem zaradi svojega izzivanja požrtvovalnih rešiteljev.

* **Tragikomična zaroka.** V neki vasi blizu Splita je bila te dni zaroka, ki sliči neverjetnim komedijam ameriških filmov. Mladi Stipa se je zaročil z neko mladenko iz Divulj in ker je bila staršem njegova izbira po volji, so doma vse priredili, da bi čim veseleje praznovali zaroko. Bilo je pripravljeno za slovesen obed, ko je zaročenec v svoji nervoznosti prevrgel na stranski mizi črnilo. Madež je obrisal z žepnim robcem, katerega je vtaknil v žep in potem nanj pozabil. Po gostiji se je razvilo hrupno veselje. Zaročenec si je z robcem brisal potno čelo ter se tako počasi spreminjal v veliko veselost gostov v črnca. Ker so se mu vsi smejali, a ni vedel zakaj, je njegova razburjenost rasla od trenutka do trenutka. Ko so ga končno privlekli pred zrcalo, pa se je tako vjezil, da je odrinil goste od sebe, pri tem prevrgel mizo z jedjo in pijačo ter tekkel iz svečane sobe po stopnicah navzgor. Gostje so mislili, da hoče prekiniti zaroko in tekli so za njim. V divjem teku so vse porušili, kar so našli na stopnicah in po hodnikih. Mladenci se je končno rešil na ta način, da je razbil neko okno in skočil na dvorišče.

* **Železniška nesreča v Slavoniji.** Med Valpovom in Beliščem je zadel osební vlak iz Osijeka skupaj s tovarnim vlakom, pri čemer so bili poškodovani: obe lokomotivi, 3 osebni vagoni in 7 tovarnih vagonov. Tri osebe so bile težko ranjene, devet pa jih je bilo lahko ranjenih. Materijalna škoda je velika. Uvedena je preiskava, da se ugotove vzroki nesreče.

* **Gospodinja, v Vaših rokah je blagostanje in zdravje družine.** — Berite današnji oglas «Gazela».

* **Volkovi v Hercegovini.** Po poročilih orožniških postaj, ki jih je prejelo sresko poglavarstvo v Gackem, so se pojavili v raznih delih okraja volkovi, zlasti v bližini sela Kazancev. Volkovi so v treh mesecih poklali v tam okraju 130 ovc, 6 goved in dva konja. Oblasti so podvzele potrebne ukrepe, da jih zatro.

* **Smrten skok z vlaka radi 9 Din.** Orožniška postaja iz Zdenčine poroča, da je v torek popoldne skočil iz drvečega vlaka neki delavec, ki ga je sprevodnik zalotil brez voznega listka in ki ni mogel plačati 9 Din. Skočil je iz vlaka tako nesrečno, da je treščil ob brzozavni drog in obležal na mestu mrtve. Ponesrečen delavec je star kakih 22 let. Njegove identitete še niso ugotovili.

* **Zagoneten umor na cesti.** Blizu vasi Žednik v subotškem okraju so našli ob cesti mrtvega veleposestnika Petra Budinčiča. Neznani zločinci so mu prizadeli več smrtnih ran z nožem. Ta umor je za preiskovalno oblast velika uganka. Pripoveduje se sicer, da so videli prejšnji večer nesrečnega veleposestnika v družbi štirih tujcev, a se teh ljudi po vseh popisih ne da izslediti.

Velika sokolska TOMBOLA

s krasnimi dobitki se vrši v nedeljo, dne 14. julija v Bohinjski Bistrici! Pridite vsi!

* **Mlada pokvarjenka.** V ponedeljek zjutraj je prišla v prodajalno pekovskega mojstra v Zavodni pri Celju komaj 17letna brezposelna delavka Antonija Primožičeva iz Gaberja v trenutku, ko se je pekova soproga Ana za hip odstranila v poleg ležečo kuhinjo. K sreči pa je Oberžanova opazila tujkin prihod in se vrnila v prodajalno. Vprašala je dekle, kaj želi, na kar je ta vsa zardela in v zadregi zahtevala dve zemlji. Oberžanova je takoj po dekletovem odhodu opazila, da je izginilo iz predala prodajne mize okrog 200 Din, približno toliko pa se je še nahajalo v predalu. Kmalu nato pa se je zglasila na stražnici neka Matilda S. iz Gaberja, ki je prinesla s seboj 240 Din, po katere jo je poslala Primožičeva v neko hišo v Zavodni, kjer je skrila bankovce za tram v podstrešju. Tatica je čakala svojo prijateljico skrita v neki njivi za mestom, kjer sta jo tudi iztaknila preiskujoča stražnika. Dekle, ki je znana delomrznica, je bila po lastni izpovedi že petkrat kaznovana zaradi tatvine. Izročena je bila sodišču.

* **Ta nesrečna pijača.** Iz Kočevja poročajo: V Kočevju, ki šteje do 3600 prebivalcev, se je v lanskem letu izpila ogromna količina alkoholnih pijač. Vina se je izpilo 206.434 l. piva 98.872 l, žganja 3398 l, likerja 3669 l, špirita 3846 l. Na posameznega prebivalca odpade torej letno približno 58 l vina, 30 l piva, 1 l žganja, 1,2 l špirita in 1 l likerja. Ni torej čudno, da vidite vsako soboto in nedeljo toliko pijancev na cesti. V mestu ni niti ene brezalkoholne gostilne, ki bi bila prav potrebna.

* **Usodno žganje.** V vasi Bari blizu Bosanskega Petrovca se je kmet Jovan Kačar po končani žetvi močno napil, ko je gostil seljake, ki so mu pomagali pri delu. Končno je žganja zmanjkalo in urno je vzel prvo steklenico, ki mu je prišla pod roko ter odšel po novo zalogo. Sosedje, ki jih je hotel pogostiti, so pogostitev odklonili, ker je donešeno žganje močno dišalo po petroleju. Pijani Jovan je pograbil namreč steklenico, v kateri je bilo še nekaj petroleja in krčmar mu je v njo nalil žganja. Zadovoljen, da se nihče ne udeležuje, je nesrečni Jovan popil vse petrolejsko žganje sam in je od te strašne pijače tako rogovilil po vasi, se pretepal in pobil, da so mu morali v zagrebški bolnici odstraniti eno oko in da bo še dolgo ležal zaradi drugih težjih poškodb.

* **Tragična smrt mladega učitelja.** Iz Trbovelj poročajo: Zadnje dni je vladala tudi pri nas neznozna vročina. Ljudje so iskali hladila v valovih kalne Save. V soboto popoldne se je kopal v Savi tudi učitelj Miha Kramer z več prijatelji. V bližini Trbovelj je Sava zelo kalna zaradi premočgeva prahu in v slugi je polno večjih in manj-

ših skal. Voda in struga sta za vse oolj pripravni kakor za kopanje. Na nekem zelo nevarnem prostoru je izginil učitelj Kramer nenadoma pod vodo. Tovariši so mu hoteli na pomoč, ali ker je voda zelo deroča in kalna, ga niso mogli videti in mu tudi ne pomagati. Izgubil je in se ni prikazal več iz vode. Kramer je bil še mlad učitelj. Maturiral je lani. Najhuje se prizadeti njegovi starši. Oče njegov je paznik pri rudniku. Sina je študiral z največjim samozatajevanjem. Pri trgovača si je cela družina od ust, da je mogel sin študirati. In sedaj, ko je dovršil študije in bi bil lahko drugim v pomoč, je končal na tako tragičen način. Vsa dolina sočustvuje z nesrečno družino.

* **Žalostna smrt mlade dijakinje.** V Novem Sadu je v ponedeljek utonila v Dunavu 15le. na dijakinja Irma Jernejeva. Vozila se je s svojo tovarišico v čolnu, ki pa se je prevrnil. Prijateljica, ki je znala plavati, se je rešila, dobim je Irma Jernejeva utonila, čeprav je gledalo dogodek več sto ljudi, ki so se kopali v Dunavu.

* **Neznana utopljenka v Dravi.** Iz Osijeka poročajo, da je v torek zjutraj po Dravi priplulo truplo neznane ženske, stare od 25 do 30 let, ki se je zataknilo v kolesje parnika «Herman». Truplo so opazili čolnarji in ga privlekli na breg. Bilo je povsem golo ter je po mnenju zdravnikov ležalo v vodi kakih 12 dni. Identitete niso mogli ugotoviti. Domnevajo, da je neznanka utonila pri kopanju. Policija je truplo fotografirala, popoldne pa so ga pokopali na rimsko-katoliškem pokopališču.

* **Napaden in slečen do spodnjee.** V neki gostilni v Kandiji pri Novem mestu je bil te dni napaden g. Žane Reclj, ki ga pozna vsa Dolenjska kot dobrega poznavalca konj. Napadalc, trije po številu, so izvabili Reclja iz gostilne, nakar so napravili nanj čjuriš». Ko so si ga dobro privoščili, so mu sezeli škornje in vrhno obleko, v kateri je imel po lastnem zatrdu 120 Din ter ga pustili, da je odšel v takem položaju domov. Drugi dan je Reclj prijavitel zadevo orožnikom ter odšel k zdravniku, ki je ugotovil hude telesne poškodbe. Omenjena trojica je napadla Reclja zaradi nesporazumljenja pri neki kupčiji.

* **Zobni atelje je otvoril v Škofji Loki** na Spodnjem trgu, v hiši gostilne Smit, kncnesionirani zobotehnik g. Ciril Lužar iz Ljubljane in se cenjenemu občinstvu toplo priporoča. 253

* **Par volov se je pogreznilo v zemljo.** V davčni občini Ciringa pri Svečini so na posestvu veleposestnice Marije Breznik spravljali seno. Naenkrat sta se dva, v visoko naložen voz vprežena vola vdria v zemljo. Prisotni delavci so s pomočjo sosedov začeli takoj z reševalno akcijo, ki je bila jakc otežkočena, ker se je zemlja vedno bolj udiralala. Preplašeni delavci pa so kljub temu vztrajali in se jim je po približno štirnurnem trudu posrečilo rešiti enega vola iz približno tri metre globoke udrtine, pod katero je žuborel bister studenec. Med trupalnimi delom se je drugi vol zadušil in so mu morali spustiti kri ter meso prodati po 10 Din kg. Kljub temu trpi posestnica do 3000 Din škode. Nesreča, ki je naravno vse udeležence močno osupnila, je nastala na ta način, da se je komaj 1 m debela plast zemlje udrla nad neznanim podzemeljskim studencem pod težo dobro rejnih volov in težko natoverjenim vozom.

* **Tragična kmečka nezgoda.** Na Ploderšnici pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah se je dogodila prejšnji teden izredno tragična nezgoda uglednega posestniškega sina Jožefa Lorberja iz Jurjevskega dofa. Lorber je peljal po bregu navzdol vz sena z mladimi voli, ki so se mu naenkrat splašili. Da prepreči nezgodo, je skočil Lorber pred vole in jih hotel zadržati. Vola pa sta ga podrla na tla, dirjala naprej in v naslednjem trenutku je bil Lorber poč vozom in mu je kolo z vsa težo peljalo preko glave, da mu je počila lobanja. Lorberja so sicer hitro prepeljali še živega na dom, kjer je na jednji dan podlegel poškodbí. Pogreb tragično preminulega, ki je bil med vojne dalj časa v ruskem ujetništvu, je bil minulo soboto.

* **Konj povzročil nesrečo.** Tovarniški delavec na Javorniku, 29letni Lovro Legat, doma na Selu pri Zirovnici, je vodil domačega konja k bližnjemu kovaču, da ga podkuje. Nekaj časa je hodil peš, potem pa je konja zajezdil, da bi bil prej na cilju. Med ježo se je konj nenadoma splašil, zdirjal ter se potem dvignil na zadnji nogi. Legat se je prevrnil vznak ter priletel z vso silo z glavo naprej na cesto. Obležal je nezavesten. Našli so ga mimoidoči ter poklicali zdravnika g. dr. Viljema Schwaba z Jesenic, ki je nudil ponesrečencu prvo pomoč. Ugotovil je, da si je Legat pretresel možgane ter odredil njegov prevoz v bolnico.

* **Čudotvoren zdravnik** se je pojavil v vasi Brjavica blizu Banjaluke. Zove se Hafis Mustafa Hodžić. Ljudstvo mu brezpogojno zaupa in veruje, da lahko uspešno zdravi poleg fizičnih tudi duševne bolezni. Ljudje pravijo, da je ozdravil že več sto duševnih bolnikov, celo takšnih, ki jim umobolnice niso mogle pomagati. Oblastva so sleparskega čudodelnika že večkrat kaznovala in je baš te dni zopet zaslužil kazen 50 dni. Čudodelni zdravnik se izgovarja, da ljudje tako vsiljivo iščejo pri njemu pomoči, da se jih ne more otresti.

* **Strašen zločin iz ljubosumnosti in osvete.** Vso Sremsko Mitrovico je razburil strahovit zločin, ki je bil izvršen v petek ponoči. Pri čuvajnici 56 so našli mrtvega s preklano glavo 26letnega kretničarja Štefana Magoča, ki ga je zavravno umoril 18letni Lazar Stojanac. Vzrok zločina je bila ljubosumnost, oziroma osveta. Lazar Stojanac je namreč že dlje časa zasledoval mlado in lepo Magočevo ženo, ki ga pa ni marala. Ker le ni odnehal, je povedala možu, da jo zalezuje in da ji je ukradel 100 Din. Magoč je fanta pretepel in mu zagrozil, da mu jo pošteno zagode, če se še enkrat pojavi pri njem. Stojanac je jezen odšel in sklenil je, da se Magoču temeljito osveti. Zasnovo je strašen načrt. Odkrižati se je hotel ne-ljubega mu moža obenem se je pa hotel osvetiti njegovi ženi. Najprej je stregel ženi po življenju, toda načrt se mu ni posrečil. V petek zvečer pa je izvršil strahovit zločin, katerega žrtev je postal Magoč. Ob 10. je odšel Stojanac z doma in vzel s seboj sekiro. Odšel je k približno 4 km oddaljeni čuvajnici, kjer je Magoč služboval. Kretničar, ki je bil svoje delo že opravil, je nič hudega sluteč legel na klop pred čuvajnico k počitku. Stojanac se je splazil k čuvajnici in udaril spečega Magoča s sekiro po glavi. Težka sekira je nesrečnežu preklala glavo in bil je takoj mrtev. Morilec se je sam javil oblastem. Cinično je priznal zločin in dejal, da mu ni žal. Stojanac je bil pred dvema letoma obtožen zaradi poskušene posilstva neke deklice.

* **Sprehod v parku** ni nikoli prijeten, če ste prej opravili težko delo ali če Vas še žaka. — Ako jemljete za pranje perila SCHICHTov «RADION», bo pranje za Vas zabava.

* **Neobičajna nesreča na paši.** V mostarski okolici je upokojeni stražnik Kosta Miljković pasel kravo in pri tem zaspal. Krava je bila na vrvi in konec te vrvi je ovil sibi okrog roke, da ne bi krava ušla kam v škodo. Ko je Miljković trdno zaspal, pa je krava podivjala ter vlekla za seboj starega pastirja čez drn in strn. Miljković si je pri tem zlomil roko, poškodoval glavo in zadobil težje notranje poškodbe.

* **Razbojniki v ženskih oblekah.** V Stanešiću blizu madžarske meje je skupina neznanih razbojnikov, med njimi več oblečenih v ženske obleke, napadla tamošnji parni mlin. Roparji so zvezali čuvaja Andrijo Fistenerja, ga odnesli ven in pustili zvezanega na polju v okolici. Nato so se razbojniki ponovno vrnili v mlin in odnesli s seboj blagajno, katero so na polju razbili, in vzeli iz nje okrog 16.000 Din. Za roparji ni sledu.

* **Pod sumom umora** so v Velikem Gaju v Banatu zaprli mlado vdovo starega in bogatega kmeta Milana Lazarova. Lazarov se je lani, ko mu je bilo že 77 let, nenadoma poročil z neko mlado žensko. Svoji omoženi hčeri je prepisal posestvo. Glede svoje žene je pa določil, da se

Čisto stanovanje, belo perilo, snažna in umita deca, vse to je znak **zdravja in blagostanja**. Pot do tega je za vsako gospodinjso dosegljiva. Kupuje in pere naj dosledno le s pravim terpentinovim

milom Gazela!

GAZELA MILO

ji izplača ob njegovi smrti večja denarna vsota, od zemljišča pa prepusti nekaj oralov. Letos maja je stari Lazarov po kratki bolezni umrl in po vasi se je začelo govoriti, da ga je zastrupila žena, da bi tako prišla do denarja. Truplo starega Lazarova so sedaj izkopali in nekatere dele poslali zaradi analize v Beograd. Veščaki so mnenja, da je žena spravila moža na oni svet s strupi.

* **Deset moških članov ene rodbine utonilo.** Te dni se je utrgal oblak nad okolico Zenice. Za časa nevihte se je deset moških iz vasi Glagovice zateklo v neko kolibo poleg reke Bosne, ki pa je nenadoma porasla in zalila kolibo. Vseh deset moških je utonilo. Z njimi je našla smrt tudi neka žena z dvema otrokoma. Vsi moški utopljenici pripadajo eni obitelji.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Na slavlju ivanjkovskih gasilcev

Ivanjkovci, 7. julija.

Dne 29. junija je slavilo tukajšnje prostovoljno gasilno društvo dvajsetletnico svojega obstoja. Nanovo organizirana svetinjska godba je že rano pod vodstvom svojega kapelnika g. Rakuša počastila društvenega načelnika g. Polaka in častnega načelnika g. Petovarja z budnico. Društvo se je udeležilo korporativno ob 6. uri sv. maše. Ob 11. pa je imelo društvo izredni občni zbor, pri katerem je imel slavnostni govor svoječasni načelnik društva g. nadučitelj Šijanec iz Razvanja. Iz poročila posnemamo, da se bilo društvo od g. Lovro Petovarja ustanovljeno leta 1909. Podlaga ustanovitve je bila hranilna knjižica s 130 kronami. To vsoto je v namen ustanove tega prepotrebne društva naložil leta 1908. sedaj že pokojni g. Leopold Petovar, ko je bil imenovan za častnega občana tukajšnje občine.

Društvo se je moralo boriti z velikimi težkocami, ker so ustanovitvi odločilne osebnosti nasprotovale, tako da je dobilo od občin za ustanovitev le malo podpor. Trebalo je vse z zbirkami spraviti vkup. Vseeno pa se društvo, katerega prvi načelnik je bil g. Lovro Petovar in kateremu je neumorno pomagal takratni podnačelnik g. nadučitelj Ludovik Šijanec, vsega tega ni ustrašilo; zgradilo si je shrambo za orodje, kupilo dve

privrtni, za tukajšnje razmere zelo prikladni brizgalni ter kompletno opremo za 30 članov. Navzlic vsem hujskarijam so domačini, odštevši le nekaj izjem, vsi pridno pomagali. Društvo je priredilo tudi celo vrsto prosvetnih in kulturnih družabnih prireditev in nekaj tombol, katerih prebitek je šel vedno ves v orodni sklad.

G. Petovar je vodil društvo kot načelnik do marca 1916., na kar je prevzel vodstvo podnačelnik g. Ludovik Šijanec, ki je bil potem leta 1919. izvoljen za načelnika, g. Petovar pa za častnega načelnika. Društvu je načeloval g. Šijanec do jeseni 1920. leta, ko se je preselil kot nadučitelj v Razvanje. Tretji načelnik društva je postal dne 6. januarja 1921. g. Vinko Polak, ki vodi društvo neumorno naprej.

Društvo je nastopilo vsekdar uspešno pr 42 požarih. Od članov ustanoviteljev so še danes pridni izvršujoči člani društva podnačelnik Matija Lenarčič, dalje gg. Magdič Anton, Kukovec Franc, Ribič Franc, Šnajder Martin, Kosi Ivan in Jambriško Fabjan. Med vojno smo izgubili ugledne: Žebel Ivana, Majeriča Franca ter Babuariča I. Vseh teh se je spomnil izredni občni zbor ter je tudi vsem članom ustanoviteljem društva, ki še vedno izvršujejo svoje človekoljubno delo, izrekel zahvalo in priznanje.

Ob 14. je bil alarm. Objekt je bila viničarija, 350 m oddaljena od vode in to na hribu, da je bila višinska diferenca dobrih 18 m. Društvo je nastopilo z vsem orodjem in je bila voda pri objektu od časa alarma v 15 minutah. Pokazalo se je, da je društvo v strokovnem pogledu absolutno na svojem mestu. Vajo si je ogledalo mnogo občinstva.

Popoldne se je vršila velika ljudska veselica s tombolo. Da ima društvo simpatije med narodom, je pokazal poset te prireditve. Bilo je gotovo do 1500 posetnikov, ki so se pozno v noč dobro zabavali. Od sosednjih društev so bila navzoča bratska društva Ormož, Hardek, Sv. Miklavž pri Ormožu, Radomerje in Žerovinec. Lepo sliko so nudili Miklavževčani, ki so se pripeljali na lepem štiritvprežnem vozu. Omeniti je treba godbo, ki je ves čas pridno in lepo svirala. Že po štirih mesecih se prav lepo vidi roka kapelnika. Poleg gostilne je lepo funkcioniral bufet. Z uspehom je bilo vse prav zadovoljno. Društvu želimo, da koraka po dosežani poti lepo naprej.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Odcetek iz borovnic. Borovnice preberi, da odstraniš vse smeti. Nato jih pusti v pripravi posodi stati na hladnem prostoru šest dni, da se malo zmehčajo. Čez šest dni jih stlači in stlačene precedi skozi prt, sok pa pusti nato spet stati na hladnem dva dni, da se očisti. Nato precedi sok še enkrat skozi prt, da postane popolnoma čist. Zdaj stehaj sok in na vsako kilo soka daj eno kilo sladkorja. Ko se je sladkor v soku raztopil, postavi na štedilnik in naj počasi zavre. Pri tem moraš sok večkrat premešati. Ko prične vreti, naj vre deset minut, med tem pa pobiraj pene proč. Po desetih minutah vrenja je sok kuhan. Postavi ga na hladno in ko se malo ohladi, ga nalij v že prej pogrete steklenice. Nalite steklenice pokrij s prtom ali papirjem, drugi dan jih pa zamaši z dobrimi zamaški, zapečati in shrani na suhem, temnem prostoru. Ta odcetek je zelo dobra pijača, kakor malinovec.

Tirolski cmoki. Sest en dan starih žemelj razreži na majhne kocke. V kozo deni sedem dek prekajenega, drobno razrezanega špeha in ko se je ocvrl, prideni eno žlico drobno zrezane čebule in zelenega peteršilja. Ko je čebula zarumenila, daj v kozo zrezane žemlje, mešaj nekaj časa na štedilniku, nato odstavi in jih polij s četrt litra mleka, v katerem si z žvrkljala tri jajca. Nato prideni deset dek kuhane masne in drobno sesekljane šunke in dobro zmešaj. Pusti stati nekaj minut, na kar dodaj četrt litra moke, malo posoli, še enkrat premešaj in napravi bolj majhne cmoke. Cmoke kuhaj bolj počasi kakih dvajset minut, da se ne razkuhajo. Ko so kuhani, jih poberi v skledo in zabeli z mastjo ali maslom, v katerem si zarumenila krušnih drobtin.

Telečja pečenka na poljski način. Eno kilo teletine (od stegna) dobro potolci, odstrani vse kožice in maščobo, nasoli, pretakni s koščki špeha in dvema sardelama, dodaj malo limonine lupine in popraj. Nato zloži meso skupaj, da dobi obliko valjanca, poveži z nitko in peci kakor navadno pečenko. Napraviš to pečenko lahko tudi brez sardel pa z malo česna.

Praktični nasveti

Kako opereš barvasto svilo. Olupi 4 do 5 srednjedebeh krompirjev in nalij nanje en liter vrelega krova. Ko se shladi, precedi skozi fino platneno cunjo, na kar prilij enako mero špirita. Nato položi in gladko poravnaj svilo na mehko podlago, najbolje na flanelo, namoči v pripravljeno tekočino čisto gobo in odrgni narahlo, a dobro vso svilo. Zlikaj jo, ko je še napol vlažna, in sicer narobe, ne na lice. S tem sredstvom, čeprav je malo drago, se da svilo lepo oprati in se nič ne pokvari.

Fine bele čipke moraš oprati takole: Čipke navij enakomerno - en ovoj na drugega - na kratko, enako široko steklenico. Čez čipke ovij potem še kako belo in prav tenko luknjičasto tkanino, najbolje organtin, in jo ovij, oziroma priveži z belo nitko. Ta ovitek dobro nadrgni z milom in pusti, da se ves dan namaka v mehki vodi, potočnici ali deževnici. Drugi dan pa kuhaj čipke četrt ure v milnici, na kar jih deni v večkrat izmenjano vodo, da izveleče milo. Nato posuši čipke na solncu.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O GOSPODARSKEM STANJU SLOVENIJE

1. Izvoz lesa v inozemstvo.

Med glavne vire dohodkov v Sloveniji spada les in razni lesni izdelki. Zato ne bo odveč,

če se nekoliko natančneje poučimo o množini lesa, ki ga posekamo v Sloveniji preko svoje potrebe in izvozimo v inozemstvo, ker so te številke važne za presojo narodno-gospodarskega stanja naše ožje domovine.

Iz Slovenije izvozimo na leto 25 do 30 tisoč vagonov lesa v druge dežele. Naš največji odjemalec za les je Italija, v katero gre 80 odstotkov vse izvozne količine, in sicer dve tretjini desk in ena tretjina tramov.

Tudi Srbija in Vojvodina pokupita nekaj lesa v Sloveniji.

Severni del Slovenije do črte Kranj - Celje izvažajo smrekovino, južni del od te črte pa jelovino. Jelovina je veliko bolj poceni, ker se izvažajo mnoga blaga slabše kakovosti, ki mu je cena mnogo nižja.

Tesanega mehkega lesa gre 90 odstotkov v Italijo in le 10 odstotkov v druge dežele. Žaganega mehkega lesa se izvozi 30 odstotkov v Italijo, 30 odstotkov v Španijo, 20 odstotkov v Francijo in 20 na Angleško. Bukovih desk pokupi Italija 90 odstotkov, ostalo gre v Grčijo in še dalje na vzhod.

V vzhodnih deželah in deloma v Italiji konkurira z nami Rumunija radi izredno dobre kakovosti njenega mehkega lesa in radi cenejšega prevoza.

Ceškoslovaška nam konkurira v zapadnih državah: Franciji, Švici in Italiji.

Na holandskem in angleškem trgu konkurira z nami ameriška hrastovina, ki je cenejša od naše. V Italiji nam konkurira avstrijski les, ki je po kakovosti boljši od našega; Češka, ki po kakovosti nima boljšega blaga, a je bolje obdelano. Norveški in finski les, ki je tako po kakovosti kakor po obdelavi boljši od našega, nam konkurira v zapadnem delu Sredozemskega morja.

Naš slovenski izvoz lesa krije predvsem potrebe srednje in gorenje Italije, ker ima ta, kakor je znano le malo gozdov.

Večja lesna podjetja imajo svoja skladišča v Italiji. Naši trgovci hodijo v Italijo ali pa prihajajo Italijani k nam, da sklepajo kupčije. Pred vojsko so prihajali Italijani sami k nam, kupovali gozdove in izsekavali, a za časa vojne so se naši osamosvojili.

V Franciji se z lesom ne moremo dobro uveljaviti radi velikih kvalitetnih zahtev v izdelavi, ki jim naša domača lesna industrija ni kos.

Večina našega izvoza v Italijo gre po železnici preko železniških postaj Podbrdo in Rakek.

Poleg gradbenega lesa imamo v Sloveniji tudi dovolj drv za kurjavo, ki jih ne moremo doma porabiti. Iz Slovenije se izvozi na leto 5000 do 8000 vagonov drv. Takoj po osvoboditvi je Slovenija preskrbovala z drvni Vojvodino in severno Srbijo. Pozneje se je opustil izvoz drv v Vojvodino in Srbijo radi predragega prevoza. Tako se na primer že leta 1923. ni prodal niti en vagon drv v Vojvodino ali Srbijo.

Zdaj izvažamo drva v Italijo in Svico. Tudi v Avstrijo smo po vojni izvozili že dosti drv.

Večje postaje za natovarjanje drv so Črnomelj, Rožni dol, Uršna sela, Birčna vas, Trebnje, Mirna, Stična, Višnja gora, Grosuplje, Dobropolje, Velike Lašče, Kočevje, Zidani most, Litija itd. Tudi Štajerska izvažajo drva.

Največji izvoznik drv je država, ki ima v okolici Bleda in Bohinja ogromne gozdove.

Napravljanje drv je odvisno od cene oglja. Če je cena oglja razmeroma povoljnija nego cena drv, tedaj se dela več oglja, a manj drv.

Slednjič ne smemo pozabiti izdelave dog za posodo. Precejšnje število sodarjev izdeluje pri nas bukov, hrastove in smrekove doge. Največ se jih izdelava v Trzinu v podjetju barona Borna, v Šoštanj, Mislinju, Črešnjevcih, v Tacnu pod Šmarno goro, Železnikih, Ptuj u. t. d.

Slovenija izdeluje sode za barve, cement, sadje, kisló zelje, marmelado i. t. d. Največ te

robe gre v tovarne cementa in kemijske tovarne v Sloveniji, Hrvaški, Bački in Dalmaciji.

Kakor vidimo, daje les obilo kruha precejšnjemu številu Slovencev; mogel pa bi dati še več, če bi obdelovali naš les skrbneje in fineje, da bi pri izvoženem blagu mogli konkurirati z državami, ki nudijo po kakovosti boljše blago.

ZANIMIVOSTI

Od kmetskega sinčka do ministrskega predsednika

James Ramsay Macdonald, ki je že drugič prevzel vodstvo Anglije, je priobčil te dni v londonskih listih spomine na svojo mladost. Mnogo energije in samozatajevanja je bilo treba, preden je dosegel vodja angleške delavske stranke svoj visoki položaj.

Macdonald je bil rojen v vasi Lossiemonth v severovzhodni Škotski. Ta vas šteje okoli 2000 prebivalcev. Njegov oče je bil kmet. Z veseljem se Macdonald spominja svojih otroških let, ko se je klatil po krasnih gozdovih, lazil po skalah in uganjal razne otroške burke. Že v zgodnji mladosti se je zanimal za politiko. Njegov rojstni kraj bil radikalnega političnega mišljenja in zato je rasel Macdonald v demokratičnem duhu. Premožnejše ljudi so gledali vaščani po strani in to je veljalo tudi Macdonaldovemu očetu, ki je bil dokaj premožen.

Ko je dovršil ljudsko šolo, je moral prijeti za delo. Pomagal je očetu obdelovati zemljo in delo na kmetih mu je ugajalo. Z veseljem je oral zemljo in prav dobro se je počutil med kmečkimi fanti. Živel je veselo in prepeval pesmi, ki jih je deloma sam zložil. Njegov bivši učitelj je pa kmalu spoznal, da Macdonald ni rojen za poljedelstvo in zato ga je poklical zopet v šolo, kjer mu je Macdonald pomagal in se pripravil za učiteljski stan. Toda v šoli ni ostal dolgo. Sprejel je mesto tajnika pri nekem uglednem gospodu v Bristolu. Ker pa tudi s tem mestom ni bil zadovoljen, se je napotil v London.

V London je prispel brez beliča v žepu. Svojo karijero je začel s pisanjem naslovov v nekem trgovskem podjetju. Kmalu je napredoval in plača mu je bila zvišana. Prihranil si je toliko denarja, da je podpiral še svojo mater in plačeval hrano in stanovanje v kolegiju. V prostem času je namreč študiral kot prostovoljec na londonski univerzi. Ste-diti je moral na vseh koncih in krajih. Jedel je zelo slabo in hrano si je dal večinoma pošiljati z doma. Namesto kave ali čaja je pil samo toplo vodo in sčasoma se je je tako navadil, da mu je prav dobro teknila. Pozneje je postal knjigovodja in je dobival večjo plačo. Končno je zapustil službo v trgovini in se preselil k svojemu prijatelju v kemičnem laboratoriju.

Tu je imel več časa, tako da je lahko pridno študiral. Študiral je s tako vnemo, da je končno omagal in zbolel. Ko je okreval, je moral zopet iskati službe, da bi se mogel preživljati. Prvi tajnik liberalnega narodnega kluba ga je opozoril, da potrebuje Thomas Lough tajnika. Ker ni našel nič boljšega, je sprejel to mesto. Delal je marljivo na političnem in znanstvenem polju. Pripravljal se je za izpit, pa je nenadoma zbolel in tako mu ni kazalo drugega, nego pustiti znanost in posvetiti se samo politiki in novinarstvu. Pri Loughu je ostal štiri leta, potem se je pa posvetil izključno novinarstvu.

V delavsko stranko se je vpisal takoj po prihodu v London, toda stranka je bila tedaj še brez političnega vpliva. Eden prvih politikov, s katerimi se je seznanil, je bil John Burns. Mnogo je občeval takrat tudi z Bernardom Shawom. V stranki je Macdonald kmalu zaslovel in končno postal njen vodja. Pri zadnjih volitvah je zmagal in postal predsednik vlade.

× Devetdesetletnica najtežjega milijarderja. Najbogatejši človek na svetu, milijarder John

Dawidson Rockefeller je slavil v ponedeljek 90. obletnico rojstnega dne. Že nekaj dni so novine polne podrobnosti o njegovem, vsekakor zanimivem življenju in gotovo bodo ameriški listi posebno še danes porabili priliko, da se na široko razpišejo o gospodarju težkih milijard. — Rockefeller je pričel svojo karijero kot neznan uradnik v neki izvozni trgovini. Leta 1853. se je osamosvojil in se počasi začel zanimati za petrolej. V letu 1876. je začel snovati rafinerije v Clevelandu. Bogastvo se mu je začelo množiti kakor v pravljici. Že po treh letih je osnoval mogočno Standard Oil Company, ki je kopičila in še kopiči milijarde. Bogastvo, ki ga po naših skromnih pojmih vobče ne moremo preceniti. Pri vsej svoji ogromni imovini pa je Rockefeller dokaj skromen, celo skopuščen napram samemu sebi. A za dobrodelne in znanstvene svrhe je žrtvoval že velikanske fonde. Njegove fundacije cenijo na 40 milijard dinarjev, torej tri cele naše državne proračune.

× **Originalen samomor zaljublencev.** Vojak 27. pešpolka v Uh. Hradištu Edmund Hitzl je imel ljubavno razmerje s služkinjo Wollitzevo. Dekle se je odpeljalo te dni k svojim roditeljem, ker je odšla gospa, pri kateri je služila, na počitnice. Čez dva dni se je vrnila k svojemu ljubčku, katerega je obvestila o prihodu. Istega dne popoldne je dobil Hitzl od vojakov v baraki pri bolnici dve vojaški puški in več nabojev. Z ljubico je odšel za bolnico, kjer je nabasal obe puški. Eno je dal ljubici, drugo je pa obdržal sam. Ko je bilo vse pripravljeno, sta se poljubila in oba hkrati sprožila. Zadelo sta se v srce tako, da sta bila takoj mrtva. Vojaške oblasti so uvedle preiskavo, da ugotove vzrok dvojnega samomora. Vse kaže, da sta šla vojak in njegova ljubica prostovoljno v smrt zaradi nesrečne ljubezni. Hitzl je zapustil pismo, v katerem prosi, naj ga polože z ljubico v skupni grob.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Zvest navodilu.

Doktor bolniku: „Danes ste videti mnogo boljši.“

Bolnik: „Najbrže zato, ker sem se strogo držal navodila na steklenici zdravila, ki ste mi ga zapisali.“

Doktor: „Kakšnega navodila?“

Bolnik: „Steklenica naj bo vedno dobro zamašena.“

Hlače in glad.

Gospodinja beraču: „Tu imam stare hlače mojega moža, pa se bojim, da vam bodo prevelike.“

Berač: „Dajte mi, da pojem oni kos pečenke na mizi, potem mi bodo gotovo prav.“

Tako že gre.

„Kdaj vstajaš poleti?“

„Ko mi posije v sobo prvi solnčni žarek.“

„Mar ni to prezgodaj?“

„Zakaj? Moja soba je na zahodni strani.“

Zaspala noga.

„Desna noga mi je zaspala.“

„Ali je mogoče pri tem ropotu.“

Krščanski nauk.

Pri verouku vpraša katehet: „Janez, kaj je bil Pavel?“

Janez ne ve, katehet pa mu pomaga: „Pavel je bil a . . . . Pavel je bil a . . . po . . . .“

Tu se Janez hitro odreže „Pavel je bil apotekar.“

Ednina.

„Kakšni tepci smo!“ je vzdihnil prijatelj Zgaga.

„mo . . . Govori v ednini! mu pravi tovariš Bisaga.“

„Dobro — kakšen tepec si!“ se odreže Zgaga.

„Mi se mnogo izprehajamo,“

pravi mlada gospa Mica. „Časa imamo dosti, pa tudi gospodinjstvo me preveč ne utruja, ker peremo tako, da vzamemo RADION, ki pere sam.“

Varuje perilo!

Samo enkrat.

Učitelj: „Zakaj si prišel prepozno.“

Učenec: „Sestra se mi je danes omožila.“

Učitelj: „Naj bo, a glej da se to ne zgodi več.“

Smrčanje.

Nekdo toži svojemu prijatelju, da ponoči tako smrči, da se sam zbudi.

„Dobro,“ pravi prijatelj, „temu se da pomagati. Pojdi spat v sosednjo sobo, pa ne boš več slišal smrčanja.“

Dobra ura.

„Ta ura gre osem dni, da vam je ni treba navijati.“

„Izvrstno, zares izvrstno! In koliko časa bo šla, če jo navijem.“

Pozabil povedati.

„Tu ti vračam onih pet dinarjev, ki si mi jih posodil oni teden.“

„Oh, na te sem bil čisto pozabil.“

„Saperlot, zakaj mi nisi tega prej povedal.“

L. Mikuz
LJUBLJANA, Mestni trg 15
DEŽNIKI

NA MALO NA VELIKO
Ustanovljeno 839 52 Telefon 2282

Dražestne kodre,

ki ostanejo sanovitni tudi ob vlažnem vremenu in znoju. dosežejo dame in gospodje brez kodrnatih škarij s HELA-kodralcem las. Tudi najmičnejša bubi glavica se s Hela še olepša, ker je vsaka ondulacija odveč. Velik prihranek na časa in denarju. pospešuje obenem tudi rast las. Pogled v ogledalo vas bo zadivil. Takoj po uporabi obilica onduliranih kodrov dražestne frizure. Mnoga zahvalna pisma. Posebno odrske umetnice so polne hvale. Cena 12 Din. 3 steklenice 28 Din.

Dr. Nik. Kamény, Košice, poštni predal 12/H 10 CSR.

Priporočajte in širite „DOMOVINO“!

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglas, dopisovanja in trgovski oglas vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu. Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Hlude, hrastove

od 20 cm naprej, kupi vsako množino parna žaga V. Scagnetti, Ljubljana, za gorenj. kolodvorom.

Želim se izučiti

ključavničarske ali mehanikarske obrti. Ponudbe prosim na oglasni oddelek «Domovine».

Arnikovo in lipovo cvetje

kakor vse druge vrste zdravilnih zelišč v popolnoma suhem in zdravem stanju kupuje po najvišjih cenah tvrdka

R. LUCKMANN
LJUBLJANA, Ahačjeva cesta 10

Ključavnice za potne košare

v različnih velikostih in oblikah razpošilja najceneje

Felix Toman
LJUBLJANA, Resljeva cesta 30

1000 dinarjev

Vam plačam če se svojih bradavic

kurjih očes

trde kože, izrastkov ne iznebite sigurno v treh dneh po uporabi Ria balzama brez bolečin, brez nevarnosti in brez noža. Zdravniška priporočila: Dr. Cyrakus B., Dunaj, piše: Jaz sem z Rio zadovoljen, pošljite še 24 lončkov, uporabljal jih bom pri svojih bolnikih. Cena z garancijskim pismom Din 9—, trije lončki Din 18—, 6 lončkov 32—.

Dr. Nic. Kemeny, Košice (Kaschau)
252 poštini predal 12/L 29, Češkoslovaška.

Cenjenemu občinstvu vljudno nanznanjam, da sem otvoril **moderno opremljeni**

ZOBNI ATELJE

v Škofji Loki

Spodnji trg (v hiši Smitove gostilne)

ter se toplo priporočam.

Koncesionirani zobni tehnik
CIRIL LUŽAR.

NE KUPUJTE

biciklov, kateri edini predstavljajo

vztrajnost, zanesljivost in ekonomičnost.

Prodaja tudi na mesečne obroke pri tvrdki

Ivan Sribar, Ljubljana, Dunajska 31

Rodovitno posestvo

obstoječe iz 10 oralov njiv, gozda, sadonosnika, travnika, v ograda, vse v dobrem stanju, prodam. — Več se izve pri Feliksu Drozgu, Velika Zimica, p. Sv. Barbara pri Mariboru.

Prima gonilna jermena
in vse mlinsko-tehnične potrebnosti vedno v zalogi pri tvrdki
CADEZ & BRCAR, Ljubljana, Kolodvorska ulica 31.

Najuspešnejše sredstvo
za rejo domače živali je
brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebilitet in omastitev domače, posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma! Cena: 5 škat. 48 Din, 10 škat. 80 Din. **LEKARNA TRNKOCZY** (zrav. rotovža), Ljubljana 66.

Zahtevajte brezplačni **CENIK** s 1000 slikami

Roskopf ura 49 Din.

Ura na sidro (ankerica) nekoliko boljše izvršitve z 3 letnim jamstvom 65 Din.

Ista original patent preciz. **Roskopf ura na sidro**, pravi nikelj, kolesje nepristopno prahu tekoče vse v rubinih, posebno točna, 5 letno jamstvo

Din 98—

Omega, Doxa in druge ure cenejše kot drugod.

Budilka 64 Din
z 2 zvoncema in 3 let. jamstvom

Din 69—

R. Kiffmann, Maribor št. 43/b
specialist samo za boljše ure.

NERVOZNI

slabim, nemočnim, izčrpanim.

Da bi se osvobodili slabosti, izčrpanosti, prezgodnjih boleznim, včasih celo prezgodnje smrti je potrebno takoj spočetka čistiti svoj organizem strupov, katere skupno s hrano prinašamo (mokračna kislina, urati in dr.), ravno tako pa je treba ojačevati in oživljati njegovo moč z energijo-tvornimi fermenti, vzete od žlez mladih živali, kakor je »KALEFLUID« D. Kaleničenka.

»KALEFLUID« je potreben vsem brez razlike kateri so izčrpani od raznih bolezni, slabe prehrane, ali bolezni želodca, naporenega fizičnega ali duševnega dela, težkih duševnih porrtosti, prekomernih telesnih ali duševnih ekscesov i. t. d. »KALEFLUID« je večkrat odlikovan na raznih razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Firenci in Rimu, 5 Grand Prix in 5 velikimi zlatimi kolajnami.

Brezplačno-Franko pošljemo popis, kateri vas seznanji z novim načinom obnavljanja in jačanja ovenele moči, zdravja in delovne sposobnosti. Obrnite se:

Beograd, Molerova 27; Miloš Marković.

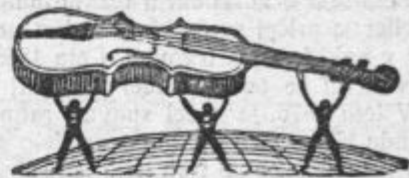
»KALEFLUID« se dobi v vseh boljših drogerijah in lekarnah vsega sveta, pošlje se tudi po povzetju.

Glavna direkcija francoskega društva »Kalefluid« D. Kaleničenka, Paris, Piga. 16, 5.

JOSIP JUG, Ljubljana

Gajeva ulica šte. 2

izvršuje slikarski in plesarski obrt zelo solidno in po nizkih cenah. Sprejema tudi naročila z dežele in pleskanje železnih mostov. Cenjenemu občinstvu se priporoča.

Veliki cenik

ilustrovani dobite zastonj! Zahtevajte ga od skladišča

MEINEL in HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorger, MARIBOR št. 104-B.

Violine od 95 Din. Ročne harmonike od 85 Din. Tamburice od 95 Din. Gramofoni od 345 Din in dalje.

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri, zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinejšega, in igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. - Ceniki franko. - Prodaja na obroke.

»TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovška cesta šte. 4.

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagie obolesti, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopita in zakovanju, pri prišču med parklji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvrtju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napananju goved in ovac, pri tujih pred-

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd. Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36-50, se naroča v knjigarni Tiskovne zadruga

v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne pošte)